

FRANTIŠEK TRONÍČEK, SPOLUTVŮRCE PRAŽSKÉ CITY

Moderní stavitel i architekt moderny

PATRIK LÍBAL

Příspěvek se věnuje staviteli Františku Troníčkovu (1876–1948), rodákovi z obce Sázava na soutoku řeky Sázavy s Vltavou, dnes části městyse Davle. Vystudoval odbornou stavitelskou školu při Vyšší státní průmyslové škole v Praze a později získal titul inženýra. Nejprve působil v rodném Povltaví a Posázaví, ale své nejvýznamnější realizace vybudoval v Praze. Roku 1897 vstoupil do firmy V. Nekvasil, kde ve vysokých funkcích pracoval až do roku 1937. Zároveň však provozoval vlastní firmu, která budovala obytné i jiné stavby prakticky po celou 1. polovinu 20. století. Spolupracoval s několika významnými architekty a přímo ve své firmě zaměstnával Jaroslava Grubera, žáka Josefa Gočára z Akademie výtvarných umění v Praze. Lze však také uvažovat o Františku Troníčkovu jako o navrhujícím architektovi – jeho případný autorský podíl na realizovaných stavbách zkoumá další část příspěvku. Stylově se jeho stavby před první světovou válkou vyznačovaly geometrickou secesí a po válce purismem i funkcionalismem. Tento významný stavitel (a architekt) byl pochován do rodinné hrobky v Davli.

FRANTIŠEK TRONÍČEK, CO-CREATOR OF THE PRAGUE CITY : MODERN BUILDER AND MODERNIST ARCHITECT

The article is dedicated to the builder František Troníček (1876–1948), born in the village of Sázava at the confluence of the Sázava and Vltava rivers, today part of Davle township. He graduated from the Vocational School of Civil Engineering at the Higher State Industrial School in Prague and later obtained the engineer title. At first he worked in his native regions by Vltava and Sázava rivers, but the most important work he realised in Prague. In 1897 he joined V. Nekvasil's company, where he worked in high positions until 1937. At the same time, however, he ran his own company, which built residential and other buildings throughout the first half of the 20th century. He collaborated with several important architects and namely Jaroslav Gruber, a pupil of Josef Gočár from the Academy of Fine Arts in Prague, was his employee. František Troníček may also be perceived the designing architect - his possible authorial contribution to the realized constructions is examined in the second part of the article. Stylistically, his constructions prior the First World War were characterized by geometric Art Nouveau and after the war by purism and functionalism. This important builder (and architect) was buried in the family tomb in Davle.

Klíčová slova — František Troníček – Praha – Davle – Sázava – Jílové u Prahy – architektura – secese – moderna – purismus – funkcionalismus – stavitel – firma V. Nekvasil – Jaroslav Gruber

Key words — František Troníček – Prague – Davle – Sázava – Jílové by Prague – architecture – Art Nouveau – modernism – Purism – functionalism – architect – V. Nekvasil co. – Jaroslav Gruber

Obr. 1. František Troníček (1876–1948), inženýr, stavitel, podnikatel, architekt, ve věku šedesáti let (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, asi 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

K osobám, které se výrazně podílely na výstavbě moderní Prahy, a to prakticky po celou 1. polovinu 20. století, patřil František Troníček (1876–1948; obr. 1). Tento stavební podnikatel bývá v dosavadní literatuře uváděn často jako provádějící stavitel a občas jako autor stavby, ale nexistuje mnoho prací, které by zpracovaly jak jeho život, tak dílo souhrnněji. Spíše se jedná o příspěvky v periodikách nebo encyklopedická hesla (ČIHÁK 1936; VLČEK 2004; LÍBAL 2016a), ba také ve společenských časopisech (KOVAŘÍKOVÁ 2020). Ovšem i tento posledně jmenovaný článek, přestože nevyšel v odborném tisku, je velice důležitý, protože přinesl rozhovor s Troníčkovou vnučkou, Rudolfou Šafusovou.

Podíl tohoto velice pracovitěho muže nelze spojovat pouze se stavitelskou činností, ale bezpochyby se v některých případech podepsal také na architektonické podobě realizovaných domů. První část této studie se věnuje Františku Troníčkovu jako staviteli, resp. realizacím jeho firmy. Tato jeho úloha je nezpochybnitelná, přesto o ní nalezneme i v odborné literatuře mnoho nepřesností. Ve druhé, uměleckohistoricky stěžejní části, se práce zaměří na jeho vlastní tvůrčí podíl na provedených stavbách. Dílo spojené s jeho jménem je tak rozsáhlé, že se v literatuře spekulovalo o dvou osobách téhož jména (VLČEK 2004, 670), přestože „zpochybněné“ stavby skutečně vznikly v naprosté většině ještě pod vedením námi sledovaného Františka Troníčka. Tento problém správně přiřazené identity také ztěžuje fakt, že jeho syn František (* 1912–?) vystudoval architekturu a získal titul Ing. arch. a ve stavitelském oboru působilo několik dalších Františků Troníčků. Jeden z nich, psán i Troníček, se stal členem Spolku inženýrů a architektů již roku 1870 (VLČEK 2004, 670). Další stavitel František Troníček, narozený roku 1880, je doložen v pobytových přihláškách pražského policejního ředitelství a uváděn bydlištěm v ulici Pod Slovany čp. 1887/II (NA PŘ I – K, obraz 284).

V *Uměleckých památkách Prahy* týkajících se Velké Prahy jsou domy v Ověnecké ulici připisány, kromě s vysokou pravděpodobností jejich hlavního autora Jaroslava Grubera, Františku Troníčkovu údajně narozenému 23. února 1916 (VLČEK 2012, 149). Obdobně je tomu u domu v Bubenečské čp. 606/XIX (VLČEK 2012, 195) a na dalších místech, jak je to uvedeno ve jmenném rejstříku tohoto dílu *Uměleckých památek Prahy*. Tento údaj užil již *Slovník výtvarných umělců* (MALÁ 2007,

178–179) a s nejvyšší pravděpodobností zde došlo ke sloučení našeho předmětného Františka Troníčka, čehož důkazem jsou uváděná díla, s jeho stejnojmenným synem, na což ukazuje den a měsíc architektova narození i rok studia, a možná i s dalším stejnojmenným architektem mimo prokázané rodinné vazby. Pro tento fakt svědčí také odkaz ve zmíněném slovníku na encyklopedická díla (TOMAN/TOMAN 1955; VLČEK 2004), ale bez uvedení čísel stránek. Domy v Lucemburské ulici (PRIX 2017, 1047) a Pravé ulici (PRIX 2017, 594–595) jsou připisány Františku Troníčkovu

mladšímu, přestože se u obou projektů na plánech nachází adresa Vladislavova 13 (viz níže). Pro vyjasnění těchto nepřesností je důležitým pramenem *Album*¹ připravené zaměstnanci firmy Františka Troníčka podepsanými jako „úřednictvo“ k „šedesátinám svého milého šéfa a k třicátému výročí samostatné stavitelské činnosti“ (sine 1936; obr. 2, 3). Mezi zde uvedenými staviteli se objevuje např. také jméno František Hrubín (*1880–?), s vysokou pravděpodobností otec slavného básníka Františka Hrubína (1910–1971).

Přestože se tato práce zaměřuje především na pražské realizace Františka Troníčka, jak to již z jejího názvu vyplývá, nelze kvůli kontextu stavitelova díla zcela vynechat ani mimopražské stavby, zde řazené teritoriálně. Realizace v hlavním městě Praze je však nutno z hlediska primárního zaměření příspěvku představit chronologicky zcela samostatně.

Mládí, studium a počátek kariéry

František Troníček se narodil 17. června 1876 hospodáři Františku Troníčkovu (*2. 5. 1846 – †14. 5. 1917) a Marii, rozené Nejedlé z Okrouhla (*2. 5. 1858 – †3. 5. 1923), a jeho rodný statek čp. 7 se nacházel ve vsi Sázavě, dnešní vltavské pravobřežní součásti městyse Davle. Původně však tato samostatná osada přináležela k východně ležící obci Petrov. Obecnou školu vychodil František v Davli, následně vystudoval nižší reálku v pražské Ječné ulici a poté s výborným prospěchem roku 1896 absolvoval odbornou stavitelskou školu při Vyšší státní průmyslové škole v Praze (dnes SPŠ stavební Josefa Gočára v Praze; ČIHÁK 1936). Na kariéru jej tedy připravilo kvalitní rakousko-uherské odborné školství. Již v době studií pracoval o prázdninách jako praktikant u svých strýců, stavitel Jana Troníčka a architekta Karla Horáka na Královských Vinohradech (SEKANINA 1927, 1160). Jedná se bezpochyby o Jana Troníčka (*22. 6. 1843 – †2. 4. 1895), který se stal stavitelům výnosem c. k. místodržitelství roku 1877. Budoval nájemní domy (VLČEK 2004, 670), ale například také vedl stavbu Národního domu na Vinohradech (PLATOVSKÁ 2011, 152). Druhý Františkov strýc Ing. arch. Karel Horák (*3. 7. 1861 – †29. 1. 1904) vystudoval v letech 1880–1885 pražskou Českou školu technickou (předchůdce ČVUT). Ve svých pamětech se o něm a jeho synech též zmiňuje psychiatr prof. Vladimír VONDRAČEK (1978, 147). Karel Horák měl stavební firmu na tehdy samostatných Královských Vinohradech (VLČEK 2004, 246–247). K jeho nejvýznamnějším realizacím patří vinohradská nemocnice (otevřena roku 1902), mnoho nájemních domů nebo jeho vlastní rezidence v Římské ulici čp. 1199/XII. Podle plánů Wilhelma Stiassnyho (1842–1910) prováděl stavbu již neexistující vinohradské synagogy v Sázavské ulici (ŠMOK ET AL. 2015, 20). Působil také v Senohrabech, kde si postavil vlastní vilu (LÍBAL 2017b). Oba tyto významní muži, Karel Horák a Jan Troníček, spojení se stavitelstvím a architekturou, jsou pohřbeni v honosné hrobce od sochaře Viléma Amorta (1864–1913) na pražských Olšanských hřbitovech (obr. 4; KOVAŘÍK 2001, 89, 92).

Obr. 2. Obálka *Alba* věnované Františku Troníčkovu k 60. narozeninám „úřednictvem“ jeho stavitelské firmy (sine 1936; foto P. Líbal, 2016).

Obr. 3. Dedikace zaměstnanců stavitelské firmy Františku Troníčkovu k jeho 60. narozeninám (převzato ze sine 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

¹ Název *Album* zde používá poprvé autor článku, neboť charakteru pramene nejlépe odpovídá. Unikátní tisk je nestránkovaný (u citace sine 1936 nebude dále uváděno „bez paginace“). Je uložen v soukromém vlastnictví.

Obr. 4. Praha 3-Žižkov, Olšanské hřbitovy, část 006, odd. 12a, č. hrobu 4-0005. Hrobka rodiny Troníčkových a Horákových na Olšanských hřbitovech, jejímž autorem je sochař Vilém Amort (foto P. Líbal, 2014).

Ve firmě V. Nekvasil

Rok po dokončení studií nastoupil František Troníček do firmy V. Nekvasil v Karlíně. Tento významný podnik založil roku 1867 stavební podnikatel Václav Nekvasil (1840–1906) v tehdy samostatném Karlíně (PIŠA 2019, 273, WEGER 1928, 8). Později po smrti zakladatele převzal firmu jeho prvorozený syn Otakar (1869–1933), jenž v ní již dlouhodobě pracoval při vedení a projektování staveb i jako prokurista (TRONÍČEK 1928, 23). František Troníček zde tedy začal pracovat roku 1897, a to zprvu jako stavitelský asistent. Podílel se na stavbě budovy vyššího chemického oddělení první české průmyslové školy v Praze v Betlémské ulici čp. 287/I (1898), poté na budování Branického pivovaru (dokončen roku 1900). Dále pracoval při výstavbě vojenských pekáren a zásobáren v Dejvicích (1900, v prostoru dnešního vojenského areálu podél ulice Generála Píky), chemického ústavu pražské české univerzity a fyziologického ústavu německé univerzity v areálu Albertova a policejních budov v Bartolomějské ulici. Následovně jej firma vyslala do Hradce Králové. Zde budoval ústav pro hluchoněmé, rolnické skladiště, budovu filiálky Rakousko-uherské banky, sídlo Záložního a úvěrního ústavu a další. Poté se František Troníček stal prokuristou a procestoval spolu s majitelem podniku Otakarem Nekvasilem Bosnu a Dalmácii. Ministerstvo veřejných prací ve Vídni mu udělilo titul inženýr (ČIHÁK 1936). Stal se ředitelem (ČIHÁK 1936) a jeho kariéra ve firmě V. Nekvasil stále stoupala: „Svou pílí, obezřetností a poctivostí záhy si získal plné důvěry majitele firmy, takže rychle postupoval a dopracoval se v řečeném závodu až na místo vrchního ředitele.“ (SEKANINA 1927, 1160) To se stalo roku 1925 (PIŠA 2019, 284). O tři léta později pracovalo ve firmě V. Nekvasil pod Troníčkovým vedením více než 300 úředníků a 1900 dělníků, přičemž za rok bylo na mzdách vyplaceno 30 milionů Kč. Celková hodnota provedených staveb činila 100 milionů Kč (ČIHÁK 1936). O rozvoji firmy V. Nekvasil, na němž měl osobně podstatnou zásluhu, napsal František Troníček příspěvek do sborníku sestaveného k 60. výročí založení tohoto výjimečného stavitelského podniku (TRONÍČEK 1928).

Důležitým milníkem pro firmu i Františka Troníčka se stal vznik akciové společnosti. Ustavující valná hromada se konala 5. srpna 1933, přičemž počáteční kapitál činil 8 milionů Kč, rozdělených na 8000 akcií na majitele po 1000 Kč. František Troníček do společnosti vložil dřevařskou pilu v Jílovém u Prahy včetně pozemků v hodnotě 504 910,40 Kč. Jelikož Nekvasilův vklad činil 9 162 542,36 Kč, získal František Troníček 5 % akcií (PIŠA 2019, 285).

Firma budovala stavby pro pivovarnický, lihovarnický i cukrovarnický průmysl, dále plynárny, elektrárny, cihelny, továrny na keramické výrobky, parní pily, továrny na výbušné látky, mostárny, ocelárny, slévárny, strojírny, automobilky, karosárny, letecké továrny, prádelny, tkalcovny, továrny na tabák, koželužny, papírny, tiskárny, školní, administrativní i obytné budovy nebo vily. Ale mezi jejími realizacemi nechyběly ani kostely, kasárna a opevňovací stavby. Není možné zde

Obr. 5. První samostatná realizace Františka Troníčka – vila Mila, tehdy čp. 18 v Davli-Sázavě, z roku 1906 pro jeho budoucí manželku Bohumilu Tomasovou. Vilu se zatím nepodařilo blíže určit a dohledat její historii (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

představit všechny realizace, které vybudovala firma V. Nekvasil pod Troníčkovým působením, avšak lze uvést, že do 1. světové války se jednalo přibližně o 200 velkých staveb, v desetiletí 1918–1928 to bylo kolem 460 a v období 1928–1936 asi 200 staveb (ČIHÁK 1936), takže se v době Troníčkovy vedení celkový počet blížil tisícovce realizací.

Roku 1935 ministerstvo národní obrany začalo prověřovat několik firem, včetně firmy V. Nekvasil, a to konkrétně všechny vedoucí osobnosti, tedy v tomto případě vedle hlavního akcionáře společnosti a vnuka zakladatele firmy Ing. Václava Nekvasila ml. (*6. 7. 1904 Praha – †1980) také vrchního ředitele Ing. Františka Troníčka a ředitele Ing. Josefa Mezeru (*13. 1. 1900 Zbiroh u Hořovic – †?) ohledně jejich spolehlivosti: „Všichni tři jmenovaní jsou národnosti české, mravně zachovalí a v ohledu státně-politické spolehlivosti není proti nim žádných závad. V evidenci státně bezpečnostní u zdejšího úřadu nebyli dosud zapsáni a ve zdejších běžných spisech nemají dosud zaneseny žádné tresty soudní.“ (NA PP II, s. 2125) Šlo bezesporu o hledání stavebních podniků schopných budovat opevnění pro ohroženou republiku, a to jak z hlediska stavitelského, tak státně bezpečnostního, což byl asi předpoklad nejdůležitější.

Ve firmě V. Nekvasil působil František Troníček ve vysokých funkcích až do června roku 1937, kdy z rodinných důvodů a s ohledem na svůj věk rezignoval na místo vrchního ředitele i člena správní rady (PIŠA 2019, 292). Celou dobu práce u firmy V. Nekvasil se však Troníček uváděl i jako samostatný stavitel (PIŠA 2019, 284). Ještě dodejme, že po jeho odchodu se skutečně podnik V. Nekvasil podílel na výstavbě československého pohraničního opevnění, konkrétně na opavském úseku, kde vybudovali také pevnostní sruby u Darkoviček (STEHLÍK ET AL. 2010, 47). To však již bylo v dobách, kdy se nad Československem i stavebním podnikem stahovala mračna.

Obr. 6. Tzv. Jiříčkův baráček v Davli-Sázavě z roku 1912, tehdy čp. 21, postavil František Troníček pro prvorozeného syna. Pravděpodobně na místě Jiříčkova baráčku poté vyrostla stávající Troníčкова vila (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Obr. 7. Davle-Sázava, čp. 21, Jílovská. Troníčкова vlastní vila v Davli-Sázavě, kde dnes sídlí mateřská škola (foto P. Líbal, 2016).

Činnost na soutoku Vltavy a Sázavy a v dolním Posázaví

Vraťme se k samostatné stavitelské a projektantské činnosti Františka Troníčka o mnoho let dříve. Stavitelskou koncesi získal roku 1906 (ČIHÁK 1936)² a téhož roku postavil v Sázavě pro svou nastávající ženu první samostatnou realizaci, vilu Mila čp. 18 (obr. 5). S Bohumilou Tomasovou, dcerou sládka v Mirošově, se oženil roku 1910 v davečském kostele sv. Kiliána a první syn Jiří se jim narodil téhož roku. Jiří (1910–1976) se stal stavebním inženýrem a později působil v otcově kanceláři. Druhý syn, výše zmíněný František, se narodil o dvě léta později a vystudoval roku

1935 České vysoké učení technické (TOMAN/TOMAN 1955, 199). Pro prvorozeného syna Jiřího vybudoval František Troníček roku 1912 v Sázavě letní dům, tzv. Jiříčkův baráček, čp. 21 (SOKA Praha-západ BS Vršovice, Davle-Sázava, vila čp. 21, kart. 98; obr. 6). Téhož léta také postavil obecnou školu v nedaleké Hvozdnici čp. 94 (dnes slouží jako mateřská škola; *sine* 1936).

V Davli-Sázavě též zřídil poblíž svého rodného statku

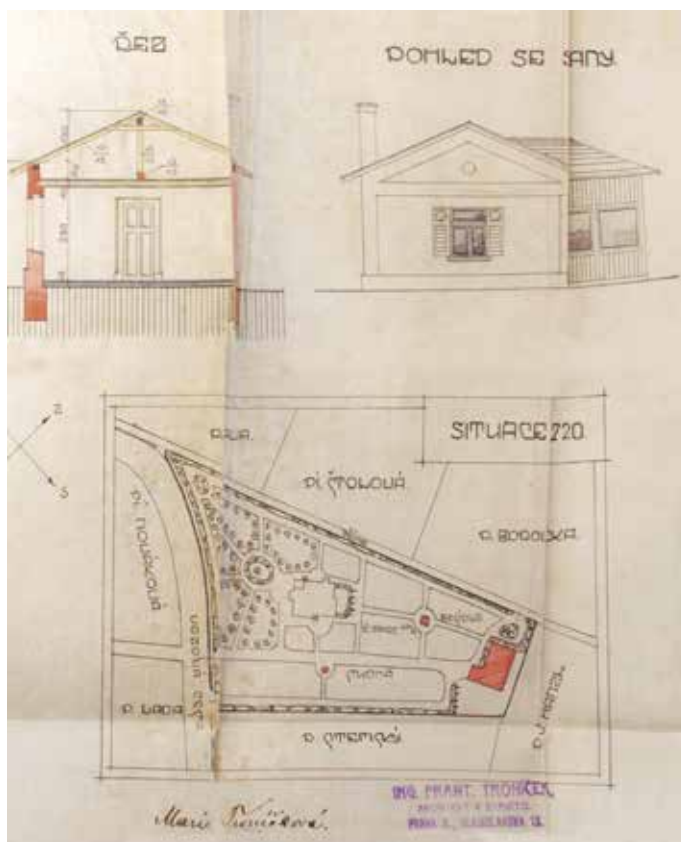

čp. 7 cementárnu (dnes zaniklou). V Sázavě vznikla roku 1933 dodnes stojící vila Olga čp. 6 a následujícího roku přímo v Davli hotel V pivovaru, čp. 1, který dodnes tvoří výraznou dominantu tohoto městyse. Z roku 1935 pochází chata čp. 97 v Sázavě (*sine* 1936). O dvě léta později si František Troníček opět v této rodné části Davle postavil vlastní vilu čp. 21, ve které se dnes nachází sázavská mateřská škola (obr. 7). V sousedním Petrově navrhl vilu pro Ing. Antonína Kruliše, vrchního ředitele Českomoravské-Kolben,³ postavenou v letech 1928–1929 (SOKA Praha-západ BS Vršovice, Petrov, vila čp. 1, kart. 57 a 96). V Pikovicích se měl podílet na výstavbě devíti domů určených pro letní, resp. víkendový pobyt majitelů (KEPRTA 2018, 90).

V Jílovém u Prahy dokonce Troníček provozoval vlastní pilu, zřízenou roku 1915, již roku 1933 vložil do zmíněné firmy V. Nekvasil, čímž se stal spolupodílníkem nově ustavené akciové společnosti. V tomto městě se též podílel na několika mimořádně významných stavebních počinech. V letech 1913–1914 zde vybudoval okresní chorobinec pro

Obr. 8. Jílové u Prahy, čp. 23, Masarykovo náměstí. Průčelí bývalé Občanské záložny na náměstí s fasádou z roku 1929 (foto P. Libal, 2016).

Obr. 9. František Troníček, 1918: návrh domku pro Marii Troníčkovou v Senohrabech čp. 409, dodnes stojící na ppč. 415/1 (SA OÚ Senohraby, reprofoto P. Libal, 2015).

2 Údaje o raném díle Františka Troníčka mimo Prahu jsou převzaty z ČIHÁK 1936. Přesná identifikace jednotlivých realizací bude předmětem dalšího výzkumu.

3 Od roku 1927 Českomoravská-Kolben-Daněk.

padesát chovanců (ČIHÁK 1948, 356), který poté sloužil jako sídlo okresního úřadu čp. 220. Ještě za první světové války získal zakázku na silnici do Chotouně a Pohoří a dále přes Záhořany do Okrouhla a Zvole (ČIHÁK 1936).

Nejvíce Troníčkových realizací v Jílovém však vzniklo ve 20. letech 20. století. Ve Wilsonově ulici, dnes Rudných dolů, nejprve vybudoval v letech 1921–1923 čtyři rodinné domky pro *Stavební družstvo pro stavbu dělnických a rodinných domů pro Jílové a okolí*. Pro město vypracoval plány dvou větších staveb, tzv. Obecních domů, realizovaných v letech 1922–1923 též v ulici Rudných dolů, a pro Okresní nemocenskou pokladnu budovu v centru téže ulice (1922–1924). Sokolovnu čp. 264 v dnešní Tyršově ulici budoval v letech 1927 až 1934 podle návrhu architekta a aktivního člena Sokola Františka Krásného (1865–1947; *sine* 1927, 1) a roku 1929 upravoval fasádu Občanské záložny čp. 23 na hlavním jílovském náměstí, dnes Masarykově (obr. 8; LÍBAL 2017a). Z roku 1918 pocházejí návrhy domku čp. 109 (ppč. 415/1) pro Marii Troníčkovou v Senohrabech (obr. 9). Z pozdějších Troníčkových mimopražských realizací je nutno zmínit vilu čp. 316 ve Františkově, části města Zbiroh, postavenou podle návrhu Kamila Hilberta mladšího kolem roku 1935 pro Ing. Břetislava Zvolského, zakladatele tamního zahradnictví (*sine* 1936).

Je zcela jisté, že František Troníček svou činností v místech poblíž soutoku Vltavy se Sázavou region výrazně pozvedl, a to přímo svým dílem i coby vzor úspěšného rodáka pro další stavebníky, stavitele a prakticky všechny obyvatele těchto lokalit. „Víme, že takové práce nejsou a nemohou býti prací jednotlivce; ale víme, že náš jubilant se hodně zasloužil, nastaral a napracoval, aby ten jeho rodný koutek se pozvedl, aby zkrásněl, aby se stal schopným žít a neživořit, a že má velký podíl na tomto růstu.“ (ČIHÁK 1936)

Pražské dílo

První kancelář si František Troníček zařídil v Purkyňově ulici čp. 53/II na Novém Městě někdy po roce 1906, ale později přesídlil do nedaleké Vladislavovy čp. 76/II (č. o. 13), kde je zmiňován již k roku 1912. Tato nová adresa se také objevuje na většině razítek (obr. 10). Ke konci 30. let se

Obr. 10. Otsk razítka se sídlem firmy Františka Troníčka ve Vladislavově ulici č. 13 (dnes čp. 76/II, č. o. 15) na Novém Městě v Praze, 1927 (plán sokolovny v Jílovém; SOkA Praha-západ BS Vršovice; reprofoto P. Líbal, 2020).

Obr. 11A, B. Praha 1-Josefov, čp. 39/V, Maiselova 17. Nájemní dům z let 1910–1912 ve stylu geometrické secese, na němž František Troníček spolupracoval s Josefem Čáchou (foto P. Líbal, 2020).

Obr. 12. Praha 1-Josefov, čp. 11/V, Elišky Krásnohorské 4. Pozdně secesní nájemní dům z roku 1913, též společné Troníčkovy a Čáchovy dílo (foto P. Libal, 2020).

Obr. 13. Praha 4-Podolí, čp. 158/XV, Podolské nábřeží 16, Podolská 33. Dům s prvky purismu z roku 1914 v tehdejší Fričově ulici na archivním snímku (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Libal, 2016).

adresa tohoto čp. změnila na Vladislavovu č. o. 15 (kvůli novostavbě domu České vzájemné životní pojišťovny, viz níže), nicméně na některých dokumentech nalezneme hlavičku ještě s adresou č. 13, ale razítko již s č. 15.

František Troníček, již tehdy zkušený stavitel díky svému více než desetiletému působení u firmy V. Nekvasil, realizoval roku 1910 v Ověnecké ulici v Bubenči domy čp. 323 a 316/XIX, navržené zákem Friedricha Ohmanna Aloisem Masákem (1877–1925; SVOBODA 2012, 104). Troníček je podepsán pod mnoha plány významných pražských staveb i jako architekt. Z doby před první světovou válkou patří k jeho nejvýznamnějším dílům dům v josefovské Maiselově ulici čp. 39/V, postavený v letech 1910–1912 (obr. 11A, B). Na projektu nárožní stavby ve stylu geometrické secese s výrazným arkýřem⁴ na půlkruhovém půdorysu se podílel Josef Čácha (SVOBODA/LUKEŠ 1997, 286; VLČEK 2004, 120). Důležitý je údaj o Troníčkově nové licenci: „Panu Františku Troníčkovy, staviteli v Praze, udělena byla výnosem c. k. místodržitelství v Praze, ze dne 18. ledna 1912, č.j. 3-2266/2 koncesse ku provozování živnosti stavitelské v Praze-II. č.p. 76 a prohlásilo zároveň za zaniklou koncesi ku provozování těžby živnosti se stanovištěm v Sázavě, udělenou výnosem ze dne 18. srpna 1906 č. 177.111.“ (*sine* 1912, bez paginace)

Troníček také vystavěl rodinnou vilu pro učitele Františka Sequense ve vyšehradském katastru v Libušině ulici čp. 48/VI (1912–1913) podle návrhu Otakara Novotného (1880–1959; BAŤKOVÁ 1998, 752). V letech 1912 až 1913 stavěl budovu Mozartea v Jungmannově ulici čp. 748/II, navrženou proslulým architektem Janem Kotěrou (1871–1923; BAŤKOVÁ 1998, 426–427). K roku 1913

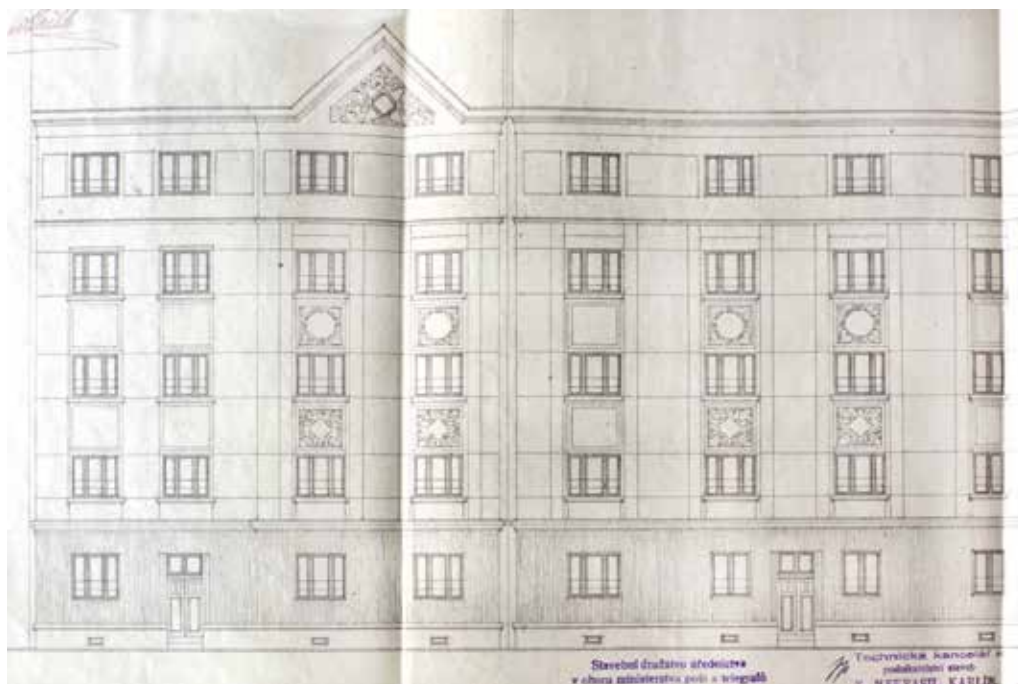
⁴ Věžovitá dostavba arkýře byla provedena až po roce 1989. Za upozornění děkuji PhDr. Heleně Čížinské.

je datován pozdně secesní nájemní dům v ulici Elišky Krásnohorské čp. 11/V (Josefov, dříve čp. 895), kde jsou jako autoři uvedeni Josef Čácha a František Troníček (*sine* 1936; SVOBODA/LUKES 1997, 282; obr. 12). Další dům ve stylu geometrické secese z roku 1914 se nachází v ulici U Invalidovny (dříve Šafaříkově) čp. 525/X v Karlíně (*sine* 1936). Z téhož roku pochází dům čp. 158/XV v Podolí na nároží Podolského nábřeží a Podolské, dříve Fričovy ulice (SVOBODA/LUKES 1997, 292; SVOBODA 2013, 69–70). Na něm též spolupracoval Josef Čácha. Bezozdobná stavba, jejíž fasádu člení arkýře, lodžie a balkony, předznamenává následný puristický vývoj Troníčkovy tvorby (obr. 13).

Po první světové válce spolupracoval Troníček s Otakarem Novotným na výstavbě pozdně kubistických Učitelských domů v ulici Elišky Krásnohorské čp. 123, 1021 a 1037/I (POCHE/JANÁČEK 1985, 195; VLČEK 1996, 177). Na boční fasádě se v obdélném rámu dodnes nachází nápis „Družstvo pro stavbu učitelských domů v Praze – Otakar Novotný navrhl 1919 – Frant. Troníček provedl 1921“ (obr. 14). Skupina nájemních domů *Stavebního družstva úřednictva v oboru ministerstva pošt a telegrafů v Praze*, kterou navrhl František Troníček v bubenečské Eliášově ulici, resp. Dr. Zikmunda Wintra čp. 458–462/XIX (1920–1921), se vyznačuje fasádami s kombinací bezozdobných ploch s ornamenty (obr. 15). Nad ornamentálními partiemi završují průčelí, kromě nárožního domu, asymetrické štíty (VLČEK 2012, 184). Roku 1921 vznikl naproti tomu novobarokní nájemní dům pro Českou společnost pro průmysl cukerní v novoměstské Záhořanského ulici čp. 1644/II (BAŤKOVÁ 1998, 667). V letech 1921–1923 prováděla firma V. Nekvasil, resp. F. Troníček, stavbu banky ve stejné čtvrti v ulici Na Poříčí čp. 1046/II, navrženou Josefem Gočárem (1880–1945; BAŤKOVÁ 1998, 554–555). Od firmy F. Troníčka pochází také puristický dům čp. 61/V ve vyšehradské Neklanově ulici z roku 1922 (*sine* 1936). Na nároží Salmovské a Ječné ulice na Novém Městě vybudoval Troníček následujícího roku nájemní dům čp. 507/II ve stylu klasicizujícího purismu s nárožním arkýřem (*sine* 1936). K roku 1922 se uvádí jako stavitel rondokubistických nájemních domů v bubenečských ulicích Národní obrany a Verdunské čp. 486–490/XIX, navržených Josefem a Vladislavem Martínkovými (VLČEK 2012, 186–187). Opět s Otakarem Novotným spolupracoval na výstavbě vily *Družstva pro stavbu učitelských domů* v Trojské ulici čp. 193/VIII v Troji s fasádou s náznaky rondokubismu (LÍBAL/KRAJČÍ 2014) a také na stavbě nájemního domu s mimořádně propracovanou fasádou v tomtéž stylu v Kamenické ulici čp. 811/VII v Holešovicích (1923–1924; LÍBAL 2011). Ve stejné době (1922–1924) vystavěl vilu Anny Pelikánové v Bubenečské ulici čp. 606/XIX, navrženou Bedřichem Bendelmayerem (1871–1932). Tento žák Friedricha Ohmanna vyprojektoval rodinný dům v kombinaci stylu moderního klasicismu s rondokubistickými detaily (VLČEK 2012, 195; KŘÍŽKOVÁ 2017). V letech 1922–1923 postavila firma V. Nekvasila rondokubistický čtyřdům v Sibeliově ulici čp. 388–391/XVIII ve Střešovicích. Zvláště zdobené jsou šambrány oken prvního patra. Pod plány jsou podepsáni Vratislav Lhota a František Troníček (PRIX

Obr. 14. Praha 1-Staré Město, čp. 123/I, Bílkova 5. Nápis na boční fasádě domu, jenž tvoří součást pozdně kubistických Učitelských domů navržených Otakarem Novotným a vystavených Františkem Troníčkem roku 1921 (foto P. Líbal, 2015).

Obr. 15. Praha 6-Bubeneč, čp. 458–462/XIX, Eliášova 33, 35, 37, 39, Dr. Zikmunda Wintra 14, 16. František Troníček, 1920: návrh fasád nájemních domů *Stavebního družstva úřednictva v oboru ministerstva pošt a telegrafů v Praze* vystavených v letech 1920–1921 na nárožích ulic Eliášova a Dr. Zikmunda Wintra, výřez (SA Odboru výstavby ÚMČ Praha 6; reprofoto P. Líbal, 2020).

Obr. 16. Praha 2-Nové Město, čp. 294/II, Na Hrobci 5, Podskalská 2, Na Výtoni 1. Nájemní dům firmy Müller & Kapsa Plzeň, a. s., na nároží podskalských ulic, ovlivněný kubismem, z roku 1922 (foto P. Libal, 2020).

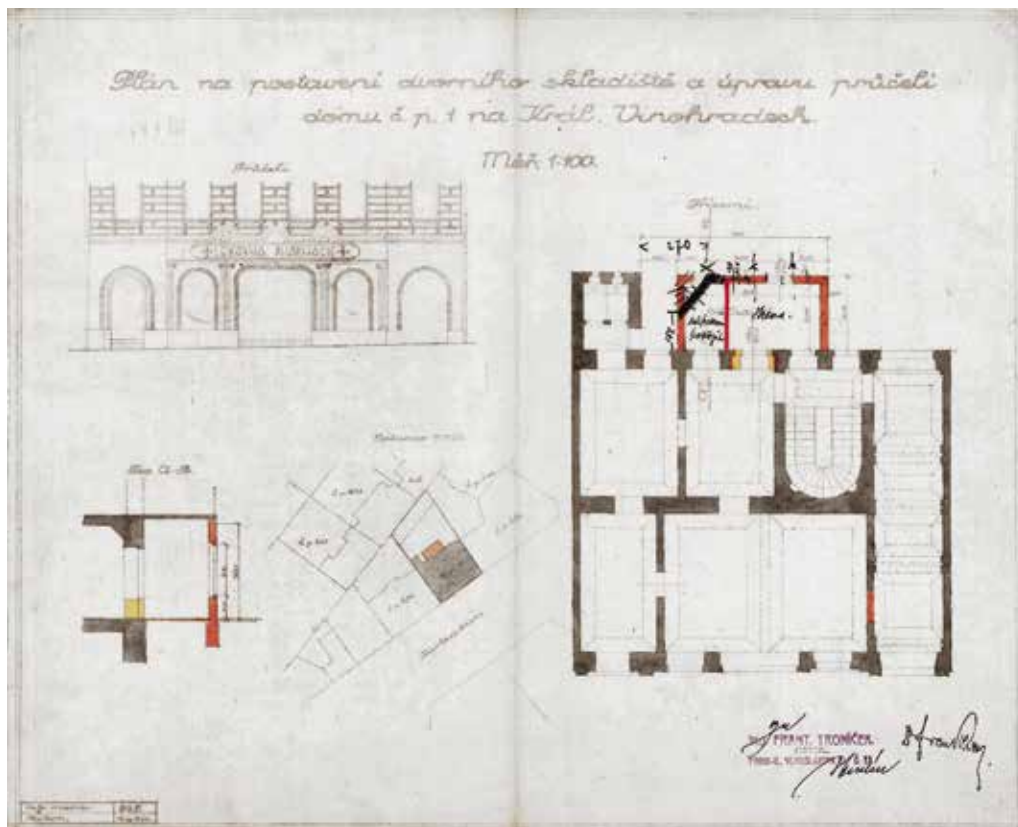

Obr. 17. Praha 7-Bubeneč, čp. 122/XIX, Čechova 6. Nájemní dům v puristickém stylu s romantizujícími tendencemi z roku 1926 (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Libal, 2016).

2017, 651–652). Počátkem 20. let, konkrétně 1921–1922, vyprojektoval Troníček nájemní dům firmy Müller & Kapsa Plzeň, a. s., ovlivněný kubismem, vybudovaný firmou V. Nekvasil na nároží ulic Na Hrobci a Podskalská čp. 294/II v Podskali na Novém Městě (BAŤKOVÁ 1998, 289; obr. 16).

V letech 1924–1926 se podílel na výstavbě Spolkového domu Umělecké besedy ve stylu klasicizujícího purismu, kterou budovala firma V. Nekvasil podle projektu Františka Jandy a Čeňka Vořecha z roku 1923 v Besední ulici čp. 487/III na Malé Straně (VLČEK 1999, 562–564). Roku 1926 vznikl puristický dům s romantizujícími tendencemi v bubenečské Čechově ulici čp. 122/XIX (*sine* 1936; obr. 17). V centru průčelí se nacházejí dva přes celou výšku budovy probíhající rizality, které završuje valbová střecha. Pod hlavní římsou jsou na krajích dva a dva obdélné medailony s reliéfy dětských postav, resp. puttů. Na Vinohradech Troníček navrhl roku 1926 průčelí parteru lékárny v Jugoslávské ulici čp. 1/XII s iónským pilastrovým řádem (PRIX 2017, 893; obr. 18). V letech 1926 až 1929 adaptovala firma V. Nekvasil podle projektu F. Troníčka nájemní dům s obchody ve Vodičkově ulici čp. 700/II (BAŤKOVÁ 1998, 410–412). Troníček navrhl puristický nájemní dům postavený v letech 1927–1928 v ulici Čerchovské čp. 2129/XII na Vinohradech. Fasádu s ústředním arkýřem horizontálně člení římsa (PRIX 2017, 1036). V letech 1927–1929 budovala firma V. Nekvasil podle návrhu F. Troníčka funkcionalistický obchodní a nájemní dům pojišťovny EGAP (Exportní garanční a pojišťovací společnost) ve Vodičkově ulici čp. 701/II (BAŤKOVÁ 1998, 412). Fasáda s mohutně působícími parapetními pásy a meziokenními pilíři má chicagská okna. Roku 1928 postavil Troníček puristický nájemní dům s centrálními balkony mezi výraznými arkýři v ulici Čs. armády, tehdy Bráfově, čp. 786/XIX v Bubenči (VLČEK 2012, 205; obr. 19). Ve stejné době vznikl sousední dům čp. 787/XIX

Obr. 18. Praha 2-Vinohrady, čp. 1/XII, Jugoslávská 9. František Troníček, 1926: návrh úpravy průčelí lékárny s užitím iónského pilastrového řádu a novostavby dvorního skladu z roku 1926 (SA Odboru výstavby ÚMČ Praha 2; skenováno 2020).

s obdobným členěním fasády. Liší se však podobou centrálních balkonů (VLČEK 2012, 205). Téhož roku firma V. Nekvasil provedla stavbu čp. 793/XIX s puristickým průčelím v nedaleké Eliášově ulici (VLČEK 2012, 205). Také puristickou vilu Na Dyrince čp. 880/XIX v Dejvicích provedla roku 1928 firma V. Nekvasil podle projektu architekta Josefa Mezery. Na výstavbě tohoto rodinného domu pro *Stavební a bytové družstvo při Čsl. národní demokracii* se opět podílel František Troníček (VLČEK 2012, 291). Roku 1928 adaptovala firma V. Nekvasil bývalou továrnu na stroje Rossemann & Kühnemann pro závody zámečnické a instalatérské firmy Antonín Páv v holešovické Poupětově ulici čp. 793/VII. František Troníček zde navrhl nárožní kancelářský dům (BERAN/VALCHÁŘOVÁ 2005, 63). V letech 1927 až 1929 vedl stavbu druhé etapy domu U Nováků ve Vodičkově ulici čp. 699/II, navrženou Osvaldem Polívkou (1859–1931; LINHARTOVÁ 2016, 90). Tento palác završuje velice působivá věž (obr. 20). Patrně zcela samostatnou Troníčkovou prací je nájemní dům

Obr. 19. Praha 6-Bubeneč, čp. 786/XIX, Čs. armády 20. Puristický nájemní dům z roku 1928 (foto P. Líbal, 2020).

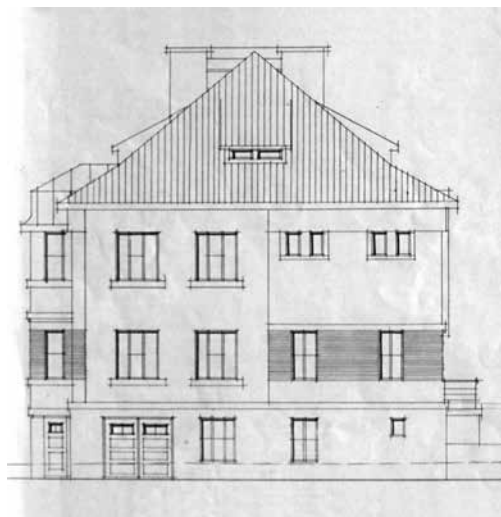
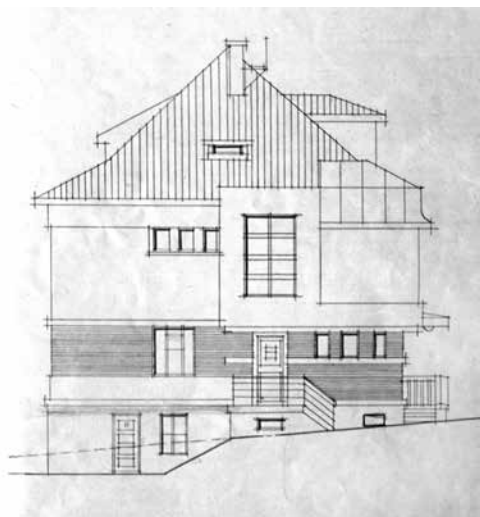
Obr. 20. Praha 2-Nové Město, čp. 699/II, Vodičkova 28, 30. Věž paláce U Nováků navrženého Osvaldem Polívkou, vztyčená v rámci druhé etapy stavby obchodního domu, kterou v letech 1927–1929 vedl František Troníček (foto P. Libal, 2019).

ve stylu klasicizující moderny v novoměstské ulici Na Struze čp. 229/II z let 1928–1929 (BAŤKOVÁ 1998, 265–266). Na nároží dejvických ulic Fetrovské a Za Hanspalkou stojí novobarokní vila čp. 1446/XIX z let 1928 až 1929 (VLČEK 2012, 301). V letech 1928 až 1930 vybudovala firma V. Nekvasila, opět s plány podepsanými F. Troníčkem, podle návrhu Adolfa Foehra (1880–1943) puristický dům pojišťovny Securitas ve Vodičkově ulici čp. 681/II (BAŤKOVÁ 1998, 404). Z roku 1929 pochází vila v dejvické Kadeřávkovské ulici čp. 1072/XIX, kde později bydlel slavný komik Vlasta Burian a kterou také projektovala kancelář V. Nekvasila, podepsán F. Troníček (VLČEK 2012, 294; obr. 21). Na přízemí obložené kamenem nasedá puristická hmota domu. Občas uváděný autor objektu Evžen Voskobojnikov, architekt ukrajinského původu (1895–?), se pravděpodobně ve 30. letech 20. století podílel jen na přístavbě garáže, adaptaci (1937) a návrhu oplocení (1940).

K dalším významným realizacím F. Troníčka patří puristická budova Francouzského institutu (Institut français Ernest Denis) ve Štěpánské ulici na Novém Městě čp. 644/II, který Troníček navrhl s Hugem Vraným roku 1929 (BAŤKOVÁ 1998, 393). Fasádu člení mohutné odstupňované pilastry (obr. 22). V letech 1929 až 1930 vystavěla firma V. Nekvasila novobarokní rodinný dům v dnešní Patočkově ulici čp. 712/XVIII ve Střešovicích, na jehož dokumentaci také nalezneme podpis Františka Troníčka (PRIX 2017, 676–677). V období let 1929 až 1931 vznikl funkcionalistický obchodní, kancelářský a nájemní dům čp. 1044/I v Revoluční třídě na Starém Městě pražském, který zasahuje až do ulice Hradební. Stavbu provedla firma V. Nekvasil a pod plány se opět podepsal

Obr. 21. Praha 6-Dejvice, čp. 1072/XIX, Kadeřávkovská 13. František Troníček, 1929: plány fasády vily z roku 1929, kterou později koupil Vlasta Burian (SA Odboru výstavby ÚMČ Praha 6; reprofoto P. Libal, 2020).

F. Troníček. Pravděpodobně hlavním architektem zde byl ovšem Ludvík Kysela (1883–1960; VLČEK 1996, 529–530). Počátkem 30. let se Troníček podílel též na výstavbě Pomologického ústavu v Ruzyni (dnes Výzkumného ústavu rostlinné výroby čp. 507; KÁČ 1931, 68). Roku 1931 vznikl puristický dům čp. 688/XIX v Uralské ulici v Bubenči (*sine* 1936; obr. 23). V letech 1931 až 1932 Troníček realizoval činžovní puristický dvojdom se sedlovou střechou v ulici Zálužanského čp. 238 a 239/XI v pražských Malešicích. Z jeho uličních průčelí vystupují hranolové arkýře (LUKEŠ 2014, 121). Roku 1932 vybudoval puristický nárožní dům v ulici Na Stírce čp. 531/VIII v Kobylisích (*sine* 1936). Firma vystavěla téhož roku také funkcionalistický rodinný dům v dejvické ulici České družiny čp. 1671/XIX, který navrhla Magda Jansová (1906–1981; VLČEK 2012, 308). Následujícího roku vystavěl Troníček puristický nájemní dům čp. 1230/VII na nároží ulic Vinařské a Veverkovy v Holešovicích (*sine* 1936). Z obou průčelí vystupují obdélné arkýře a fasády člení horizontálně podokenní římsy (obr. 24). Roku 1934 vznikl puristický dům čp. 1191/VII v holešovické Jankovcově, dříve Okružní ulici (*sine* 1936).

Obr. 22. Praha 1-Nové Město, čp. 644/II, Štěpánská 35. Francouzský institut navržený v duchu purismu Františkem Troníčkem a Hugem Vraným roku 1929 (foto P. Líbal, 2020).

Se zaměstnancem kanceláře, architektem Jaroslavem Gruberem, projektoval Troníček v 1. polovině 30. let velice působivé domy v bubenečské Ovinecké ulici na Letné. Šlo o dvě skupiny funkcionalistických domů. První trojice, čp. 953, 954 a 73/XIX, vznikla v letech 1932 až 1934 a vyznačuje se pásovými okny a působivými půlkruhovými balkony (obr. 25). Tyto stavby mají šikmé střechy (LUKEŠ 2013, 232). Roku 1935 vystavěl Troníček důstojného puristického souseda novorenesančního Schnirchova domu v Mikovcově ulici čp. 475/XII na Vinohradech (*sine* 1936; obr. 26). Z fasády završené dvojicí ustupujících teras vystupuje mělký arkýř (obr. 27). Ve stejném roce a v téže čtvrti v Londýnské ulici vystavěla stavební firma V. Nekvasil a František Troníček funkcionalistický nájemní dům s obchody čp. 375/XII podle návrhu Rudolfa Hruby (1890–?) a Hilara Pacanovského (*1896 – †patrně 1967; PRIX 2017, 944). Podle projektu jednoho z nejvýznamnějších meziválečných architektů Antonína Mendla (1890–1944; LÍBAL 2016b) prováděla firma v letech 1935–1936 v Dejvicích v ulici České družiny rodinný dům čp. 1947/XIX pro profesora statiky pozemních staveb na pražském ČVUT Rudolfa Kukače (1889–1957; LÍBAL 2014, 46; obr. 28). Cihlová fasáda prozrazuje vliv holandské, resp. nizozemské architektury. Ve stejných letech vybudovala firma V. Nekvasil podle projektu J. L. Pleschingera (LUKEŠ 2002, 152–153) funkcionalistický obchodní dům čp. 40/II na novoměstské straně Národní třídy. Zde je též podepsán F. Troníček (BAŤKOVÁ 1998, 204–205). Ve stejné době vystavěl nárožní puristický dům dr. Herberta Bischitzkého v holešovických ulicích Dobrovského a U Letenského sadu čp. 375/VII, a to podle návrhu často spolupracujících pražských židovských architektů Rudolfa Welse (1882–1944) a Guida Laguse (1896–1992; LUKEŠ 2002, 198–199; VLČEK 2012, 455). Firma také postavila v letech 1935–1936 funkcionalistickou úřední budovu Městské spořitelny pražské ve Štefánikově čp. 247/XVI na Smíchově podle návrhu Lea Lauermana (1891–1977; PRIX 2017, 534). V Ovinecké ulici v Bubenči⁵ ještě firma vybudovala nájemní dům čp. 79/XIX pro paní Růženu Pallierovou (obr. 29), který nese všechny znaky tvorby Jaroslava Grubera, a dále sousední dům pro slečnu

⁵ Není bez zajímavosti, že František Troníček je v této době uváděn bytem v bubenečské Čechově ulici 6 (čp. 122/XIX; NA PP II, s. 2125).

Obr. 23. Praha 6-Bubeneč, čp. 688/XIX, Uralská 5. Puristický nájemní dům z roku 1931 (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Obr. 24. Praha 7-Holešovice, čp. 1230/VII, Veverkova 7, Vinařská 2. Puristický nárožní dům z roku 1933 (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Obr. 25. Praha 7-Bubeneč, čp. 953 a 73/XIX, Ověnecká 23, 25. Fasáda s půlkruhovými balkony a pásovémi okny dvou z trojice funkcionalistických nájemních domů postavených Troníčkovou firmou v letech 1932–1934 v Ověnecké ulici (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

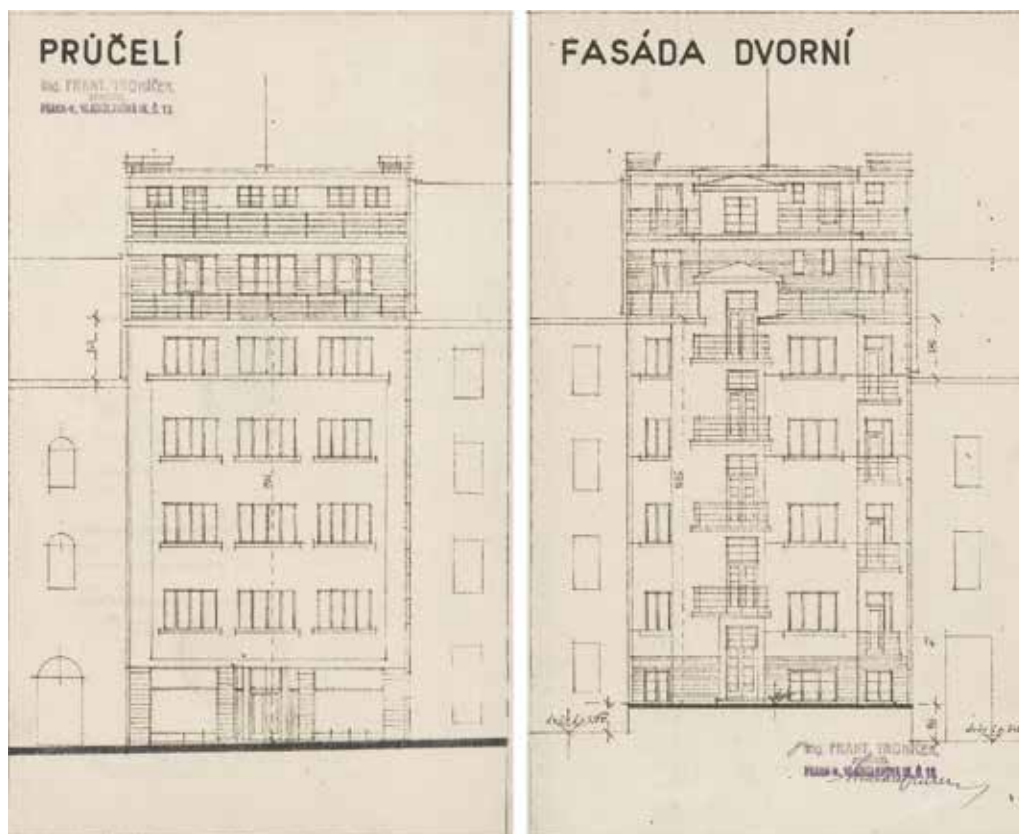
Obr. 26. Praha 2-Vinohrady, čp. 475/XII, Mikovcova 7. Puristický dům z roku 1935 (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Janu Wonáskovou⁶ čp. 104/XIX. Ten má obdobný výraz, ale balkony jsou obdélné (*sine* 1936;

6 Dům pro svou dceru Janu Wonáskovou (*15. 8. 1922 Praha – †9. 8. 1976 Praha) stavěl Max Wonásek (*28. 9. 1898 Svejkovice – †23. 12. 1957 Praha), náměstek ředitele Zemské banky. Na jeho přání vyprojektovala Troníčková firma byty všech velikostí – od garsonky až po 5 + 1. Za informaci děkuji Lence Matiaškové.

Obr. 27. Praha 2-Vinohrady, čp. 475/XII, Mikovcova 7. František Troníček, 1935: plány uličního průčelí a dvorní fasády (SA Odboru výstavby ÚMČ Praha 2; skenováno 2020).

LUKEŠ 2013, 232). V letech 1935 až 1936 vystavěl František Troníček nájemní dům v Krči (*sine* 1936). Tato puristická budova na nároží ulic U Nových domů III a Pacovská čp. 460/XIV je připisována Jaroslavu Gruberovi (SVOBODA/NOLL 2000, 176), ale jen na základě hypotézy a srovnání s jinými, též údajně Gruberovými stavbami (VLČEK 2012, 774–775).

Firma F. Troníček vystavěla v letech 1936–1937 také skupinu funkcionalistických nájemních domů s obchody čp. 393, 123, 132 a 629/VII, začínající na nároží ulic Milady Horákové a Haškovy v Holešovicích. Tato fronta v Haškově ulici je opět připisována Jaroslavu Gruberovi (SVOBODA/NOLL 2000, 89). František Troníček se podílel na dostavbě tzv. Husova domu v Jungmannově ulici čp. 22/II na Novém Městě (*sine* 1936; BAŤKOVÁ 1998, 196). V letech 1937–1938 spolu s Leem Lauermannem realizoval funkcionalistický kancelářský a obytný dům České vzájemné životní pojišťovny ve Vladislavově čp. 51/II (tak vzniklo nové č. o. 13; BAŤKOVÁ 1998, 205–206). Podepsán je též pod projektem funkcionalistického nájemního domu v Lucemburské ulici čp. 2434/XII na Vinohradech z let 1937 až 1938 (PRIX 2017, 1047). Ve Vlašské ulici na Malé Straně vyprojektovala Troníčková stavební kancelář nájemní dům s obchody čp. 591/III (1938–1939). Purizující fasádu (obr. 30) završují šikmé střechy, a stavba proto nepůsobí v historickém prostředí cizorodě (LUKEŠ 2012, 164). Tento dům *Encyklopedie* a UPP připisují Antonínu Pfeifferovi (VLČEK 1999, 612; VLČEK 2004, 670), ale Zdeněk Lukeš připouští jako architekta Jaroslava Grubera. Ve stejné době se firma podílela na výstavbě části funkcionalistického dvojdomu čp. 1442/XVIII v Břevnově (VLČEK 2012, 109–110). V letech 1938 až 1940 vznikl podle plánů Františka Troníčka funkcionalistický nájemní dům v Křížkové ulici čp. 55/X v Karlíně. U této stavby s vystupujícím centrálním arkýřem a fasádou obloženou bílým keramickým obkladem se uvažuje o autorství architekta Václava Slavíka (1906–?; VLČEK 2012, 628–629). Roku 1939 Troníček vyprojektoval nové železobetonové trojpodlažní dílny zmíněné firmy Antonín Páv v Holešovicích, kde dnes sídlí Centrum současného umění DOX (*sine* 2020 online). Ve stejné době vystavěla firma F. Troníček skupinu čtyř funkcionalistických nájemních domů v podolské Pravé ulici čp. 591–594/XV. Fasády člení po stranách umístěné hranolové balkony. Zde se též uvažuje o podílu Jaroslava Grubera (SVOBODA/NOLL 2000, 192). Na projektu opět nalezneme razítko s adresou Vladislavova 13.

Ještě v letech 1939–1941 vybudoval František Troníček dva funkcionalistické domy čp. 2050 a 2053/II v Purkyňově a Vladislavově ulici na Novém Městě (BAŤKOVÁ 1998, 707–708). Pozemek měl získat od pražského magistrátu zdarma s tím, že jeden dům postaví pro město a jeden

Obr. 28. Praha 6-Dejvice, čp. 1947/XIX, České družiny 19. Rodinný dům prof. Rudolfa Kukače, navržený Antonínem Mendlem, provedený firmou Františka Troníčka v letech 1935–1936 (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, asi 1936; reprofoto P. Libal, 2016).

Obr. 29. Praha 7-Bubeneč, čp. 79/XIX, Ověnecká 35. Funkcionalistický nájemní dům z let 1935–1936 navržený Jaroslavem Gruberem a Františkem Troníčkem pro paní Růženu Pallierovou (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, asi 1936; reprofoto P. Libal, 2016).

pro svou rodinu. V domě čp. 2053/II, který má do Vladislavovy ulice průčelí s pásovými okny (obr. 31), působí od roku 2013 divadlo nesoucí jeho jméno, u jehož zrodu pod názvem Divadelní klub Troníček stála a jež provozuje Troníčková vnučka Rudolf Šafusová.

Firma Františka Troníčka prováděla také rekonstrukce historických objektů, konkrétně ve 2. polovině 30. let 20. století pracovala na zajištění gotického kostela sv. Ducha v Dušní ulici na Starém Městě pražském (*sine* 1936).

Lze shrnout, že stavby spojené s naším Františkem Troníčkem lze bezpochyby identifikovat buď přímo jeho razítkem se sídlem ve Vladislavově ulici č. 13 a později č. 15, do roku 1937 spoluprací s firmou V. Nekvasil nebo uvedením ve zmíněném *Albu* (*sine* 1936).

Stavitel i architekt

Problematika sledování podílu „šéfa“ kanceláře, ať stavitele, či hlavního architekta, na výrazu stavby nebo naopak podílu architektů-zaměstnanců, často ani neuvedených na plánech, je velice důležitá. O „skrytých“ autorech psal například již Karel HONZÍK (1963), když nazýval převážně anonymní pracovníky v architektonických kancelářích „negry“⁷ a popsal jejich dílo takto: „Těmto námezdným silám se ve Francii říkalo ‚negři‘. Když jste ve Francii poloviny třicátých let mluvili důvěrně s mladými architekty o dílech některých renomovaných autorů, dozvěděli jste se s překvapením, že jsou to vlastně díla ‚negrů‘.“ (HONZÍK 1963, 146) Ani v českých zemích často skuteční autoři plány nepodepisovali (SVOBODA/LUKEŠ 1997, 268; SVOBODA/NOLL 2000, 238).

Naopak šéfy kanceláří popsal Honzík takto: „Vždyť nebylo vzácným případem, že samotný architekt-projektant byl vlastně především akvizitěrem, že byl stále na cestách, v čekárnách, v barech, v budoárech, a k vlastní tvůrčí práci se nedostal. Tu za něj konali ‚negři‘.“ (HONZÍK 1963, 146) Pochopitelně existoval podstatný rozdíl mezi architektonickou kanceláří a stavitelskou firmou, ale pokud firmu vedla nadaná osoba, mohli bychom mezi oběma případy najít více společných prvků týkajících se podílu „šéfů“ na podobě staveb.

7 Tento výraz je přesnou citací a nemá v kontextu práce žádný jiný význam.

Z poslední doby z prací badatelů, kteří se zabývají důkladněji touto problematikou, je možno uvést práce Jana E. SVOBODY (2011; 2012; 2013) otištěné v tomto periodiku *Staletá Praha*. Tento již žel zesnulý badatel zde připouští podíl některých stavitelů na dispozici a konstrukci staveb (SVOBODA 2011, 42). V případě Františka Troníčka je však nutno uvažovat i o přímém nebo nepřímém vlivu na výraz stavby.

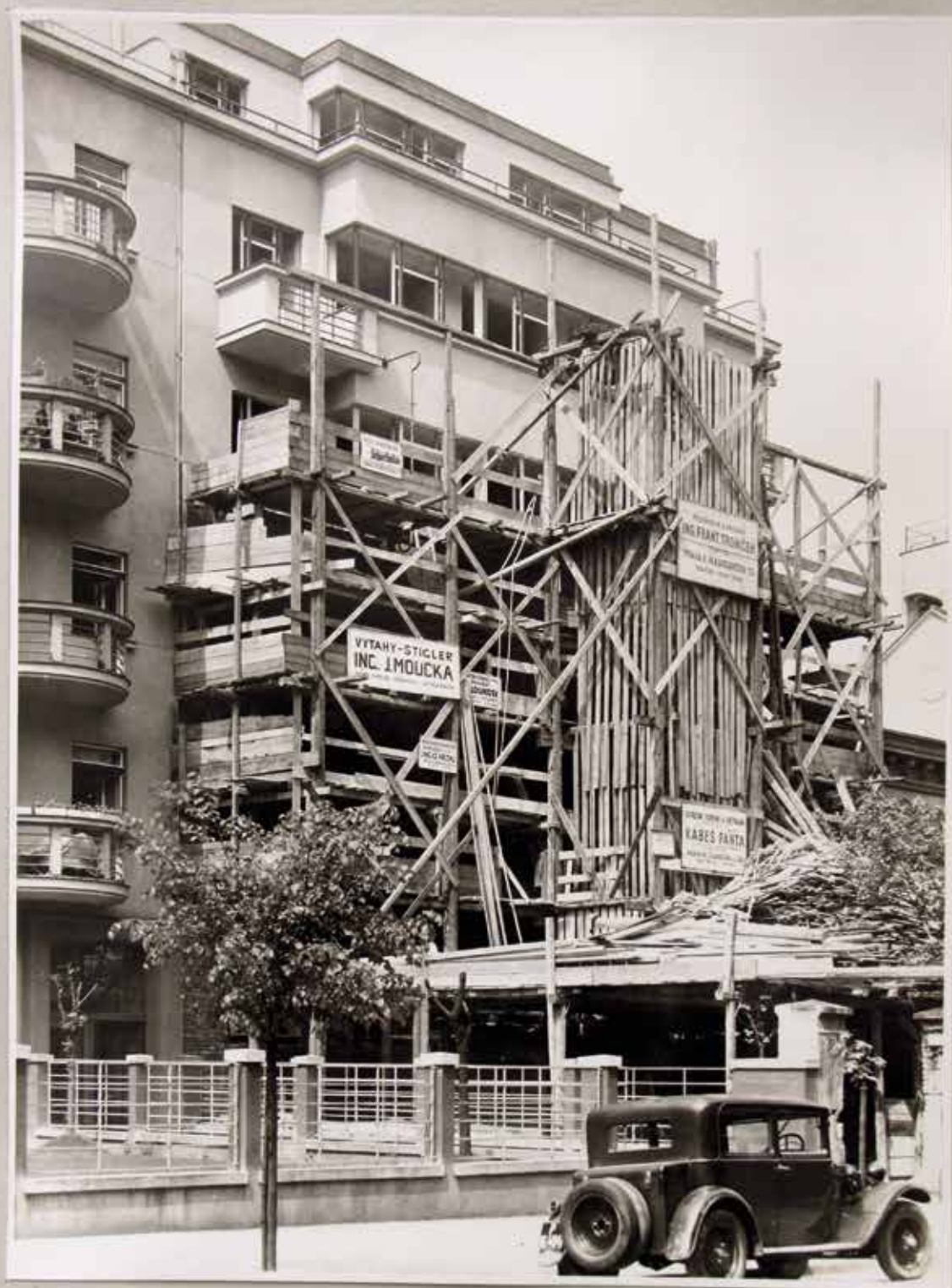
Přestože realizace jeho firmy nebo akciové společnosti V. Nekvasil, které vedl, jsou poměrně dobře – navzdory výše uvedeným nepřesnostem – vyjasněné a zmapované důkladným studiem plánové dokumentace ve stavebních a jiných archivech a pak především *Alba* z roku 1936, je složitější určit právě tento vlastní autorský podíl „šéfa“ Františka Troníčka. I on měl ve své firmě svého „dvorního“ architekta Jaroslava Grubera (obr. 32), který je mezi mnoha osobami zaměstnanými v jeho firmě jediný uveden jako architekt (*sine* 1936). Jaroslav Gruber (1905–1959) vystudoval v letech 1927–1930 Akademii výtvarných umění v Praze u Josefa Gočára a podílel se na architektonické podobě mnoha realizací Troníčkovy firmy (TOMAN 1947, 273; LÍBAL 2016c online). Neprojektoval jen obytné domy, ale dokázal navrhovat i industriální architekturu, např. výraznou dominantu Vysočan – dům s vodárenskou věží v areálu továren ČKD při Kolbenově ulici ve Vysočanech (zbořena v 90. letech 20. století; LUKEŠ 2017 online). František Troníček spolupracoval pochopitelně i s dalšími architekty, z nichž k nejvýznamnějším patřili Jan Kotěra, Bedřich Bendelmayer, Osvald Polívka, Josef Gočár, Otakar Novotný, Antonín Mendl nebo Leo Lauer mann. Tato tvorba však v naprosté většině nese jasný rukopis těchto architektů. Jaroslav Gruber se stal bezesporu hlavním autorem řady funkcionalistických domů v Ověnecké ulici z 1. poloviny 30. let, které se dostaly, pravděpodobně nejen kvůli faktu, že Gruber patřil k žákům Josefa Gočára,

Obr. 30. Praha 1-Malá Strana, čp. 591/III, Vlašská 13. Nájemní dům s obchody v parteru z let 1938–1939 s fasádou v purizujícím stylu a se šikmou střechou, respektující svým výrazem okolní historickou zástavbu (foto P. Líbal, 2020).

Obr. 31. Praha 1-Nové Město, čp. 2053/II, Vladislavova 22, Purkyňova 9. Funkcionalistický dům z let 1939–1941, kde dnes sídlí Divadlo Františka Troníčka (foto P. Líbal, 2020).

*Dům sl. J. Wonáskové v Bubenči
Ovčinecká ul.*

ale také pro svou kvalitu, do reprezentativního výběru „220 míst“ podle Akademie výtvarných umění (HRABÁKOVÁ ET AL. 2019, 78). I zde však nalezneme typické prvky Troníčkovy stavitelské tvorby, konkrétně výrazné římsy a značný důraz na noblesní výraz. Právě proto lze nadhodit i tezi, že samotný výběr architekta pro práci ve firmě, kdy vybraný musel bezpochyby konvenovat Troníčkovu vkusu, je svým způsobem prosazení vlastních stylových preferencí. To by mohlo být s určitou nadsázkou označováno jako „nepřímé autorství.“

S vysokou pravděpodobností však některé stavby navrhl přímo sám František Troníček. Bezpochyby lze uvažovat o jeho autorství v případě realizací vil v rodné Sázavě, Petrově u Prahy či rodinných i administrativních domů a také u fasády Občanské záložny v Jílovém. Avšak bezesporu se výrazně autorsky nebo spoluautorsky podepsal také na mnoha významných pražských stavbách meziválečného období. Na dobové fotografii (1936) výstavby domu slečny Jany Wonáskové v Bubenči nalezneme přímo reklamní tabuli s nápisem „projektuje a provádí Ing. Frant. Troníček – stavitel – Praha II. Vladislavova 13“ (obr. 33, 34). Lze předpokládat, že Jaroslav Gruber navrhl ve firmě mnohem více realizací, ale na druhou stranu jsou mu připisována díla, která jsou stylově srovnávána s tvorbou, jež je také autorsky nejasná, pouze na základě prvotní hypotézy o Gruberově autorství, ale bez přímého doložení. Tedy že se automaticky uvažuje o Gruberově autorském podílu a tento předpoklad je nekriticky přenášen na další stavby firmy Františka Troníčka. O nejasnostech v určení autorství svědčí i věta: „Při těžce ulici vybudoval stavitel F. Troníček ...ve svém typickém stylu druhé poloviny 30. let, v němž lze rozpoznat rukopis Jaroslava Grubera.“ (SVOBODA/NOLL 2000, 176; pozn. redakce: podtržení provedl autor) Cílem každopádně není snižovat podíl nebo nadání tohoto nesporně talentovaného architekta, ale upozornit na nejasnosti, a hlavně připustit Troníčkovu spolupráci na vícerych zakázkách. Důležité jsou údaje v jeho osobních složkách – sám se považoval za architekta, takto se uváděl v mnoha dokumentech (NA PŘ II) a za architekta byl též okolím pokládán.

Slavný švýcarsko-francouzský architekt Le Corbusier roku 1923 napsal: „Architektura je výtvarné vynalézání, je to intelektuální spekulace, vyšší matematika. Architektura je ušlechtilé umění.“ (Le CORBUSIER–SAUGNIER 2005, 116) Významný historik architektury Nikolaus Pevsner vymezil hranici mezi stavitelstvem a architekturou takto: „A bicycle shed is a building. Lincoln Cathedral is a piece of architecture.“ (PEVSNER 1964, 15) Tedy stavba postrádá, na rozdíl od architektury, „estetický apel“. Je tedy nutné vymezovat hranici mezi „stavitelstvem“ a „architekturou“, což je bezesporu správné. Toto rozdělení lze nalézt, jak jinak, již v antice: „Proto při hodnocení stavebního díla se posuzují tři aspekty, a to řemeslná důkladnost, velkolepost vybavení a rozvržení. Shledá-li se, že dílo je velkolepě vybaveno, bude se chválit stavebník nešetřící stavebním nákladem. Při důkladném provedení dojde uznání přesnosti stavbyvedoucího. Bude-li se však stavební dílo vyznačovat ladně propracovanými proporčními poměry a souladností poměrových vztahů, bude to slávou architektovou.“ (VITRUVIUS 2001, 230–231) Můžeme užít motto, které uvádí publikaci o architektu a tvůrci železobetonových konstrukcí Pieru Luigim Nervim: „Architektura je správně pochopené a s láskou stanovené provádění stavění.“ (NORBERG–SCHULZ 2015, 43)

Proto lze Františka Troníčka nazývat jak stavitelem, tak architektem, neboť jeho stavby, pokud tedy otevřeně připustíme jeho autorský podíl, se vyznačují jak „výtvarným vynalézáním“, tak i „vyšší matematikou“ – a bezpochyby také estetickým apelem. Zjednodušeně řečeno, všechny stavby jím navržené nebo alespoň realizované splňovaly zásady architektury stanovené již výše uvedeným významným římským teoretikem Vitruviem: „Při provádění těchto prací se však musí dbát jejich pevnosti (*firmitas*), účelnosti (*utilitas*) a ladnosti (*venustas*).“ (VITRUVIUS 2001, 41; pozn. redakce: latinské termíny doplnil autor)

Obr. 32. Jaroslav Gruber (1905–1959), žák Josefa Gočára, dvorní architekt stavební kanceláře Františka Troníčka (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, asi 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Obr. 33. Praha 7-Bubeneč čp. 104/XIX, Ověnecká 37. Reklama firmy Ing. Frant. Troníček na rozestavěném domě (detail z obr. 34).

◀ **Obr. 34.** Praha 7-Bubeneč čp. 104/XIX, Ověnecká 37. Rozestavěný dům pro slečnu Janu Wonáskovou s reklamou firmy Ing. Frant. Troníček (převzato ze *sine* 1936; neznámý fotograf, před 1936; reprofoto P. Líbal, 2016).

Obr. 35. Davle, hrob č. 749–750. Hrobka rodiny Troníčkovy na davelském hřbitově (foto P. Líbal, 2016).

Stylový rozbor

Tato kapitola vychází z předpokladu nastoleného v předchozím oddíle, tedy že František Troníček některé realizace sám navrhl nebo měl na podobě budov větší či menší podíl. Stylovým rozbohem lze určit některé signifikantní prvky jeho tvorby.

Na stavbách provedených před první světovou válkou se jeho vlastní tvorba nebo spoluúčast nejvíce projevila ve stylu geometrické secese. I když lze uvažovat i o podílu dalších architektů, nelze opět architektonické spoluautorství Františka Troníčka vyloučit.

Po první světové válce se většina staveb vyznačuje puristickou architekturou, mají bezozdobné fasády a oproti radikálně funkcionalistickým stavbám mohutnější výraz, avšak vyjadřují solidnost a nepostrádají noblesu. Časté jsou výrazné průběžné podokenní římsy, občas i nadokenní, které patří k dalším znakům jeho tvorby.

Pokud tedy znovu přijmeme zde rozvedenou tezi o větším či menším autorském podílu Františka Troníčka na prováděných stavbách, je ještě nutné vysledovat jeho vztah k moderně. Domy v Maislově ulici, Elišky Krásnohorské nebo v Podolské patří k vrcholům geometrické secese či nastupující moderny. Ve 20. letech 20. století se Troníčkovy stavby vyznačují nejvíce puristickým přístupem. Nalezneme i historizující realizace, ale ty jsou spíše v menšině. Výrazná vertikality se postupně přeměňovala na zdůrazněnou horizontalitu, typickou pro funkcionalismus. Bezpochyby nejbližší „čistému“ funkcionalismu je dům čp. 2053/II ve Vladislavově ulici s pásovými okny, probíhajícími ve čtyřech podlažích prakticky přes celé průčelí. Tyto prosklené pásy se společně s plochou střechou velmi blíží pěti bodům moderní architektury stanoveným jedním z nejvýznamnějších moderních architektů, již zmíněným Le Corbusierem (CURTIS 2006, 70). „Jak patrně, stavební formu moderní architektury lze interpretovat pomocí tří kategorií: struktury samotné (která budovy uvádí do vztahu k zemi a k nebesům tím, jak spočívají na zemi a jaké mají geometrické vlastnosti), prvků definujících prostor (jimiž se daný životní způsob projevuje ve svém vztahu k prostředí) a volného průčelí (jež představuje syntézu předchozích dvou činitelů, čímž dosvědčuje simultánnost míst).“ (NORBERG-SCHULZ 2015, 42) A právě volná průčelí se objevují v pozdější tvorbě Františka Troníčka. Výstižným označením jeho díla je bezesporu „umírněná moderna.“

Další podnikatelské funkce a spolková činnost

František Troníček zasedal ve správní radě Rakovnických šamotáren a Pražských akciových ležáren i ve výboru Svazu stavebních zaměstnavatelů a ve společenstvu stavitelů. Také se výrazně účastnil spolkové činnosti. Patřil k zakládajícím členům Svatoboru a Národní jednoty severočeské. Působil v davelském Vltavanu, kde se dodnes jeho fotografie nalézá na čestném místě tamního tabla z roku 1932, dále ve Spolku rodáků Jílového, kde nastoupil po Václavu Čihákovi (ČIHÁK 1948, 393), i v dalších spolcích rodáků z Jistebnice, Kamýka, Kosovy Hory, Netvořic či Neveklova, ve Spolku pro okrášení a ochranu domoviny pro Pikovice a okolí i v hasičských sborech v Davli a Petrově (ČIHÁK 1936).

Sklonek života

Tento muž, který „poradí a kde nemůže pomoci sám, přimluví se; je mnoho těch, kteří s vděčností na něho vzpomínají“ (ČIHÁK 1936), zemřel dne 19. září 1948 (NA PŘ II – EO) „v Praze XIX. Čechova tř. č. 6“ (sine 1948). Pohřeb se konal v sobotu 25. září ve dvě hodiny odpoledne, zajišťoval jej pohřební ústav Schönbach. Tento významný stavitel i architekt spočinul v rodinné hrobce na davelském hřbitově u sv. Kiliána (obr. 35), tedy poměrně nedaleko od svého rodného sázavského statku na protějším břehu, resp. za soutokem Vltavy se Sázavou.

Závěr

Tento příspěvek měl tři hlavní cíle: nejprve rekapitulovat stavitelské dílo Františka Troníčka, dále vyřešit s tím související problém mnoha nepřesností vzniklých zaměřováním se stejnojmennými staviteli a nakonec zjistit, zda a jak se na některých stavbách podílel i coby architekt. První dva cíle bylo možné řešit pozitivistickými metodami, tedy důkladným studiem literatury a především archivních pramenů, a to jak veřejných, tak rodinných. Třetí cíl byl pokusit se zjistit autorský podíl Františka Troníčka na realizovaných stavbách a paralelně popsat jejich stylový vývoj. Tvorba Troníčkovy kanceláře procházela od secese přes purismus až k funkcionalismu, v průběhu 1. poloviny 20. století zde však nalezneme i historizující stavby a také kubizující tendence.

Z vícerých indicií vyplynulo, že tohoto významného stavitele můžeme nazývat i architektem, neboť lze uvažovat o jeho přímém nebo alespoň nepřímém vlivu na podobu prováděných staveb. Bezesporu mnoho z nich navrhl Jaroslav Gruber, žák Josefa Gočára, ale i zde nelze zcela vyloučit podíl Františka Troníčka. To se týká i proslulých domů navržených Jaroslavem Grubem v Ověnecké ulici, které roku 1934 publikoval *Prager Presse* v příloze *Welt am Sonntag* (sine 1934). Celkově lze tvorbu firmy charakterizovat jako „umírněnou modernu“, v německy mluvícím prostředí označenou „gemäßigte Moderne“. Některé realizace z 30. let však odpovídají alespoň několika z pěti bodů moderní architektury stanovených Le Corbusierem a lze je přiřadit k vrcholnému funkcionalismu.

Troníčkův stavitelský i architektonický odkaz dnes připomíná nejen množství jeho realizací, ale také Divadlo Františka Troníčka, umístěné v domě, který kancelář navrhla a realizovala ve Vladislavově ulici na Novém Městě.

PRAMENY

- sine 1936 — sine: [Album] : K šedesátinám svého milého šéfa a k třicátému výročí samostatné stavitelské činnosti pana Ing. Frant. Troníčka ... věnuje ... úřednictvo, červen 1936. Bez paginace. Uloženo: soukromý archiv Rudolfa Šafusové.
- NA PP II — Národní archiv, Praha, Policejní ředitelství Praha II – prezidium (1931–1940), kart. 1015, sign. 42/O-7/5, s. 2115–2127.
- NA PŘ I – K — Národní archiv, Praha, Policejní ředitelství Praha I – konskripce (1810–1930), kart. 654, obraz 284. Dostupné na <<http://digi.nacr.cz/prihlasky2/index.php?action=link&ref=czarch:CZ-100000010:874&karton=654&folium=284>> [vid. 2020-10-03].
- NA PŘ II — Národní archiv, Praha, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna (1941–1951), kart. 11747, sign. T 2157/1 troníček fr.
- NA PŘ II – EO — Národní archiv, Praha, Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, sign. troníček františek 1876.
- SA — Stavební archiv Úřadu městské části Praha 1, 2, 3, 4, 6, 7 a 10; města Jílové u Prahy; obce Senohraby, okr. Praha-východ (složky podle příslušných čp.).
- SOKA Praha-západ BS Vršovice — Státní okresní archiv Praha-západ se sídlem v Dobřichovicích, fond Berní správa Vršovice (1890) 1939–1948 (1957), spisy: Davle-Sázava, vila čp. 21, kart. 98; Jílové u Prahy (složky podle příslušných čp.); Petrov, vila čp. 1, kart. 57 a 96.

LITERATURA

- sine 1912 — sine: Panu Františku Troníčkovi, staviteli v Praze... Stavitelské listy 8, 1912/5, 15. 3. 1912, bez paginace.
- sine 1927 — sine: Zdar Jílovsku : Na paměť slavnosti položení základního kamene Sokolovny v Jílovém. Zvláštní otisk z časopisu Cyklista, 1927, 1.
- sine 1934 — sine: Neuzeitliche Baukultur : Neue Wohnhäuser in Prag XIX, Ověnecká ul. Die Welt am Sonntag : Bilderbeilage der Prager Presse 14, 1934/51, 23. 12. 1934, 6–8.
- sine 1948 — sine: Zprávy osobní a rodinné : V Praze XIX. Čechova tř. č. 6... Lidová demokracie 4, 1948/222, 23. 9. 1948, 5.
- sine 2020 online — sine: Příběh Centra Dox : Minulost. In: DOX, aktualizace 2020. Dostupné na <<https://www.dox.cz/pribeh-centra-dox>> [vid. 2020-05-28].
- BAŤKOVÁ 1998 — Růžena BAŤKOVÁ ET AL.: Umělecké památky Prahy : Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady (Praha 1). Praha 1998.
- BERAN/VALCHÁŘOVÁ 2005 — Lukáš BERAN / Vladislava VALCHÁŘOVÁ (eds): Pražský industriál : Technické stavby a průmyslová architektura Prahy : Průvodce. Praha 2005.
- CURTIS 2006 — William J. R. CURTIS: Le Corbusier : Ideas and forms. London 2006.
- ČIHÁK 1936 — Václav ČIHÁK: Ing. František Troníček šedesátníkem. Vltavské proudy 15, 1936/6, 3.
- ČIHÁK 1948 — Václav ČIHÁK: Leopolda Čiháka Paměti královského horního města Jílového a jeho zlatých dolů. Praha 1948².
- HONZÍK 1963 — Karel HONZÍK: Ze života avantgardy : Zázitky architektovy. Praha 1963.
- HRABÁKOVÁ ET AL. 2019 — Anna HRABÁKOVÁ / Zuzana KRIŠKOVÁ / Pavlína MORGANOVÁ / Dagmar SVATOŠOVÁ (eds): 220 míst AVU. Praha 2019.
- KÁC 1931 — Václav KÁC: Ústav v Ruzýni : Organisační plán a výstavba. In: Výroční zpráva zemského pomologického ústavu v Praze-Troji. V. Kác (ed.), Praha 1931, 59–78.
- KEPRTA 2018 — Štěpán KEPRTA: Vznik a počáteční vývoj meziválečného letoviska Pikovice. Diplomová práce, Praha 2018. Uloženo: Katedra sociální a kulturní ekologie FHS UK.

- KOVAŘÍK 2001 — Petr KOVAŘÍK: Klíč k pražským hřbitovům. Praha 2001.
- KOVAŘÍKOVÁ 2020 — Blanka KOVAŘÍKOVÁ: Kdo postavil tenhle dům. *Vlasta* 74, 2020/4, 22. 1. 2020, 28–30.
- KŘÍŽKOVÁ 2017 — Alena KŘÍŽKOVÁ: Rodinný dům Anny Pelikánové. In: *Slavné vily Prahy 6* : Bubeneč. P. Urlich (ed.), Praha 2017, 159–161.
- LE CORBUSIER–SAUGNIER 2005 — LE CORBUSIER–SAUGNIER: Za novou architekturu. Praha 2005.
- LÍBAL 2011 — Patrik LÍBAL: Nájemní dům pro učitele. In: *Slavné stavby Prahy 7*. P. Krajčí (ed.), Praha 2011, 126–128.
- LÍBAL 2014 — Patrik LÍBAL: Antonín Mendl – modernista mezi historiky, historik mezi modernisty – Antonín Mendl – ein Modernist unter Historikern, ein Historiker unter Modernisten. *Časopis Společnosti přátel starožitností* 122, 2014/1, 38–52.
- LÍBAL 2016a — Patrik LÍBAL: 140 let od narození Františka Troníčka. *Časopis Společnosti přátel starožitností* 124, 2016/2, 120–121.
- LÍBAL 2016b — Patrik LÍBAL: Antonín Mendl, an Architect in a State of Tension Spanning Antiquity and Modernity. *Studia Hercynia* 20, 2016/1, 151–158.
- LÍBAL 2016c online — Patrik LÍBAL: Jaroslav Gruber. In: *Arch Pavouk*, publikováno 2016. Dostupné na <<http://www.arch-pavouk.cz/index.php/architekti/940-gruber-jaroslav>> [vid. 2020-05-28].
- LÍBAL 2017a — Patrik LÍBAL: František Troníček tvořil moderní Jílové i okolí. *Jílovské noviny* 24, 2017/1, 1. 1. 2017, 14. Dostupné na <https://www.jilove.cz/assets/File.ashx?id_org=6009&id_dokumenty=2991> [vid. 2020-05-28].
- LÍBAL 2017b — Patrik LÍBAL: Architekt Karel Horák v Senohrabech. *Senohrabská hláška* 58, 2017/1, 1. 2. 2017, 4. Dostupné na <https://www.senohraby.cz/e_download.php?file=data/editor/114cs_66.pdf&original=1_2017.pdf> [vid. 2020-05-28].
- LÍBAL/KRAJČÍ 2014 — Patrik LÍBAL / Petr KRAJČÍ: Vila Družstva pro stavbu učitelských domů. In: *Slavné stavby v Praze-Troji*. P. Krajčí (ed.), Praha 2014, 103–104.
- LINHARTOVÁ 2016 — Dana LINHARTOVÁ: Obchodní dům U Nováků v Praze na pozadí vývoje obchodního domu v Evropě – Department store U Nováků in Prague in the context of the development of department stores in Europe. *Staletá Praha* 32, 2016/1, 82–97.
- LUKEŠ 2002 — Zdeněk LUKEŠ: Splátka dluhu : Praha a její německy hovořící architekti 1900–1938. Praha 2002.
- LUKEŠ 2012 — Zdeněk LUKEŠ: Praha moderní : Velký průvodce po architektuře 1900–1950 : Historické centrum. Praha 2012.
- LUKEŠ 2013 — Zdeněk LUKEŠ: Praha moderní II : Velký průvodce po architektuře 1900–1950 : Levý břeh Vltavy. Praha 2013.
- LUKEŠ 2014 — Zdeněk LUKEŠ: Praha moderní III : Velký průvodce po architektuře 1900–1950 : Právý břeh Vltavy. Praha 2014.
- LUKEŠ 2017 online — Zdeněk LUKEŠ: Půvabné pražské vertikály aneb krásy vodárenských věží. In: *Lidovky.cz*, publikováno 7. 12. 2017. Dostupné na <https://www.lidovky.cz/relax/design/puvabne-prazske-vertikaly-aneb-krasy-vodarenskych-vezi.A171204_141349_in-bydleni_ape> [vid. 2020_10_10].
- MALÁ 2007 — Alena MALÁ (ed.): Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2007. Díl 18 (Tik–U). Ostrava 2007.
- NORBERG-SCHULZ 2015 — Christian NORBERG-SCHULZ: Principy moderní architektury. Praha 2015.
- PEVSNER 1964 — Nikolaus PEVSNER: An Outline of European Architecture. Harmondsworth 1964.
- PÍŠA 2019 — Rudolf PÍŠA: Příběhy firem : Historie zaniklých českých podniků světového formátu. Praha 2019.
- PLATOVSKÁ 2011 — Marie PLATOVSKÁ: Národní dům na Vinohradech (Vinohrady). In: *Slavné stavby Prahy 2*. M. Platovská (ed.), Praha 2011, 152–155.
- POCHE/JANÁČEK 1985 — Emanuel POCHE / Josef JANÁČEK: Prahou krok za krokem : [Uměleckohistorický průvodce městem]. Praha 1985².
- PRIX 2017 — Dalibor PRIX ET AL.: Umělecké památky Prahy : Velká Praha (M–Ž). Díl 1 (Malešice – Újezd u Průhonice). Díl 2 (Veleslavín – Žižkov). Praha 2017, 2 sv.
- SEKANINA 1927 — František SEKANINA (ed.): Album representantů všech oborů veřejného života československého. Praha 1927.
- STEHLÍK ET AL. 2010 — Eduard STEHLÍK ET AL.: Lexikon těžkých objektů československého opevnění z let 1935–38. Praha 2010².
- SVOBODA 2011 — Jan E. SVOBODA: Praha stoletá : K autorství některých pražských fasád období secese, moderny a kubismu – Das hundertjährige Prag : Zur Urheberschaft der ausgewählten Prager Fassaden des Jugendstils, der Moderne und des Kubismus. *Staletá Praha* 27, 2011/1, 42–69.
- SVOBODA 2012 — Jan E. SVOBODA: Praha stoletá (2) : K autorství některých pražských fasád období secese, moderny a kubismu – Das hundertjährige Prag (2) : Zur Urheberschaft der ausgewählten Prager Fassaden des Jugendstils, der Moderne und des Kubismus. *Staletá Praha* 28, 2012/1, 80–111.
- SVOBODA 2013 — Jan E. SVOBODA: Praha stoletá (3) : K autorství některých pražských fasád období secese, moderny a kubismu – Das hundertjährige Prag (3) : Zur Urheberschaft der ausgewählten Prager Fassaden des Jugendstils, der Moderne und des Kubismus. *Staletá Praha* 29, 2013/1, 59–82.
- SVOBODA/LUKEŠ 1997 — Jan E. SVOBODA / Zdeněk LUKEŠ: Praha 1891–1918 : Kapitoly o architektuře velkoměsta. Praha 1997.

- SVOBODA/NOLL 2000 — Jan E. SVOBODA / Jindřich NOLL: Praha 1919–1940 : Kapitoly o meziválečné architektuře. Praha 2000.
- ŠMOK ET AL. 2015 — Martin ŠMOK ET AL.: Stopy židovské přítomnosti v Praze 2 = Traces of Jewish presence in Prague 2. Praha 2015.
- TOMAN 1947 — Prokop TOMAN (ed.): Nový slovník československých výtvarných umělců I. : A–K. Praha 1947³.
- TOMAN/TOMAN 1955 — Prokop TOMAN / Prokop Hugo TOMAN (eds): Dodatky ke slovníku československých výtvarných umělců. Praha 1955.
- TRONÍČEK 1928 — František TRONÍČEK: Firma „V. Nekvasil“ stavitel v Karlíně. (období II. generace 1906–1928). In: WEGER/HYAN 1928, 23–29.
- VITRUVIUS 2001 — Marcus VITRUVIUS Pollio: Deset knih o architektuře. A. Otoupalík / J. Bouzek / M. Honzík (eds), Praha 2001.
- VLČEK 1996 — Pavel VLČEK ET AL.: Umělecké památky Prahy : Staré Město, Josefov. Praha 1996.
- VLČEK 1999 — Pavel VLČEK ET AL.: Umělecké památky Prahy : Malá Strana. Praha 1999.
- VLČEK 2004 — Pavel VLČEK (ed.): Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách. Praha 2004.
- VLČEK 2012 — Pavel VLČEK ET AL.: Umělecké památky Prahy : Velká Praha (A–L). Praha 2012.
- VONDRÁČEK 1978 — Vladimír VONDRÁČEK: Lékař vzpomíná (1895–1920). Praha 1978.
- WEGER 1928 — Josef Stanislav WEGER: Václav Nekvasil : Jeho život a dílo. In: WEGER/HYAN 1928, 8–21.
- WEGER/HYAN 1928 — Josef Stanislav WEGER / Jan HYAN (eds): V. Nekvasil 1868–1928. Praha 1928.

ZUSAMMENFASSUNG

FRANTIŠEK TRONÍČEK, MITSCHÖPFER DER PRAGER CITY : EIN MODERNER BAUMEISTER UND ARCHITEKT DER MODERNE

Der Beitrag befasst sich mit dem Baumeister František Troníček (Abb. 1), der am 17. Juni 1876 in die Familie von František und Marie Troníček in Sázava, dem heutigen Teil des Marktes Davle geboren ist. Der Autor fasst zunächst die Literatur zusammen, die sich František Troníček grundsätzlicher widmete, und erwähnt die Probleme mit Verwechselung seines Werkes mit dem seiner mehreren Namensvetter, unter denen auch sein 1912 geborener Sohn František angeführt wird, der das Studium der Architektur an der Tschechischen technischen Hochschule in Prag mit dem Titel Ing. Arch. absolvierte. Eine wichtige Quelle zur Erklärung der Unklarheiten stellt das von den Angestellten der Baufirma Troníček zu dem 60. Geburtstag des Baumeisters und der 30. Jährung seiner selbständigen Baumeistertätigkeit vorbereitete und von der „Beamtenschaft“ unterschriebene *Album* dar (*sine* 1936, die Bezeichnung *Album* benutzt der Autor des Beitrags zum ersten Mal, denn sie entspricht am besten dem Charakter dieser Quelle im Privatbesitz; Abb. 2, 3).

Der behandelte František Troníček hatte das Baumeister-Technikum bei der höheren staatlichen Gewerbeschule in Prag (der heutigen Josef-Gočár-Baugewerbeschule) absolviert, später hat er den Ingenieur-Titel erworben. Erste Erfahrungen sammelte er als Praktikant bei seinen Onkeln an, den Baumeistern Jan Troníček und Arch. Karel Horák in Královské Vinohrady (Königliche Weinberge – Abb. 4). Seit 1897 war er in die Baufirma Nekvasil eingetreten, im Jahre 1933 wurde er zum Anteilseigner der neuen Aktiengesellschaft, in der er hohe Funktionen (samt der des Oberdirektors) bis 1937 versah. Er führte zugleich auch seine eigene Baufirma, die fast über die ganze erste Hälfte des 20. Jahrhunderts hindurch nicht nur die Wohngebäude, sondern auch Bauten anderer Funktionsbestimmung baute. Er hatte die Baumeisterkonzession 1906 erworben, im gleichen Jahr erbaute er als seine erste Ausführung die Villa „Mila“ Nr.-Konskr. 18 (Abb. 5) in Sázava bei Davle für seine Verlobte Bohumila Tomasová, die ihm als seine Ehefrau zwei Söhne geboren hat, den älteren Jiří (* 1910) und den schon erwähnten František (* 1912).

František Troníček entwarf mehrere Bauten in Davle, Jílové (Eule, Bez. Prag-West), Senohraby (Bez. Prag-Ost) und in weiteren Gemeinden entlang des Flusses Sázava (Abb. 6–9); für den Beitrag ist aber sein Werk in Prag am wichtigsten, wo er zunächst in der Neustadt in der Purkyňova G. Nr.-Konskr. 53/II residiert hatte, später zog er in die nahegelegende Vladislavova G. Nr.-Konskr. 76/II um (1912 erwähnt, Abb. 10).

Aus der Zeit vor dem ersten Weltkrieg lassen sich die Jugendstilhäuser in der Josefstadt oder die mit Elementen des Purismus in Podolí nennen (Abb. 11–13). Nach dem Krieg arbeitete er mit Otakar Novotný am Bau der spätkubistischen Lehrhäuser in der Gasse Elišky Krásnohorské Nr.-Konskr. 123, 1021, 1037/II in der Altstadt zusammen (Abb. 14). Mit diesem Architekt arbeitete er wieder mehrmals auch später zusammen, z. B. am Bau der Villa in Trojská G. Nr.-Konskr. 193/VIII und an der Ausführung des rondokubistischen Hauses in der Kamenická G. Nr.-Konskr. 811/VII in Holešovice aus den Jahren 1923–1924. Bedeutende Bauten von Troníček aus dem Anfang der 1920er Jahre sind vor allem die Mietshäuser in Bubeneč (Abb. 15), das Haus der Firma Müller & Kapsa in der Neustadt-Podskal mit Fassaden von kubistischer Inspiration (Abb. 16) oder die Ausführungen in der Neustadt (z. B. das Mietshaus im klassisierenden Purismus Nr.-Konskr. 507/II an der Ecke der Ječná [Gersten-] und Salmovská G. aus dem Jahr 1923).

Die Baufirma von Troníček baute nach 1926 vor allem mit puristischem Charakter in Bubeneč (Abb. 19); mit romantisierenden Tendenzen (Abb. 17), in Vinohrady (Nr.-Konskr. 2129/XII, Abb. 18), in der Neustadt (Nr.-Konskr. 229/II, Abb. 22). In gemeinsamen Projekten der Firma Troníček mit der Baugesellschaft V. Nekvasil setzte sich später der Funktionalismus in der Stilcharakterneigung (das Handels- und Wohngebäude der Versicherungsanstalt EGAP in der Vodičkova G. Nr.-Konskr. 701/II aus den Jahren 1927–1929) durch. In den Jahren 1927–1929 Troníček führte den Bau der zweiten Etappe des Palastes „U Nováků“ in der Vodičkova G. Nr.-Konskr. 699/II nach Entwurf von Osvald Polívka aus (Abb. 20).

Aus dem Jahr 1929 stammt die Villa Nr.-Konskr. 1072/XIX in der Kadeřávkovská G. in Dejvice, in der der berühmte Komiker Vlasta Burian später wohnte (Abb. 21).

Gegen Anfang der 1930er Jahre beteiligte sich František Troníček am Bau des Pomologisches Instituts in Ružyně, baute weitere puristische Häuser in Bubeneč (Abb. 23), in Malešice (Mietsdoppelhaus Nr.-Konskr. 238, 239/XI), in Kobylisy (Nr.-Konskr. 531/VIII) oder in Holešovice (Nr.-Konskr. 1191/VII, Abb. 24). Zwei außerordentlich interessante Häusergruppen stellen die funktionalistischen Häuser in der Ověnečká G. in Bubeneč Nr.-Konskr. 953, 954, 73, 79 (Abb. 25, 29) und 104/XIX (Abb. 33, 34) nach Projekt des Architekten Jaroslav Gruber (Abb. 32) dar, eines Angestellten im Büro von Troníček, die außer dem letztgenannten Halbkreisbalkons (Abb. 25) an der Fassade haben.

Die Firma Troníček verließ auch in der zweiten Hälfte der 1930er Jahre nicht ganz den puristischen Stil, wie es an den Häusern in Vinohrady (Nr.-Konskr. 475/XII, Abb. 26, 27), in Krč (Nr.-Konskr. 460/XIV) oder in der Kleinseite (Nr.-Konskr. 491/III, Abb. 30) deutlich ist. Neben den Mietshäusern entstanden auch die Familienvillen (Abb. 28). Die Firma führte nicht nur Projekte ihrer eigenen Projektanten aus, sondern auch oft die von den Architekten-Externisten, wie z. B. Antonín Mendl oder Leo Lauer mann (Nr.-Konskr. 51/II). Bedeutende Realisierungen führte die Firma in Holešovice in den Jahren 1936–1937 aus, eine Gruppe funktionalistischer Häuser mit Läden Nr.-Konskr. 393, 123, 132 und 629/VII; im Jahr 1939 neues dreigeschossiges Werkstattgebäude der Firma Antonín Páv, das heutige Zentrum der modernen Kunst DOX. In gleicher Zeit die Firma Troníček hat die Gruppe von vier funktionalistischen Mietshäusern in Podolí, Prává G. Nr.-Konskr. 591–594/XV erbaut. Noch in den Jahren 1939–1941 hat die Firma zwei funktionalistische Häuser Nr.-Konskr. 2050 und 2053/II (heutiges Theater Divadlo Františka Troníčka, Abb. 31) an der Ecke der Vladislavova und Purkyňova G. in der Neustadt aufgebaut.

Lassen sich die von der Firma František Troníček ausgeführten Bauten nach dem Stempel mit der Adresse Vladislavova G. 13, später 15 identifizieren, umso schwieriger ist es seine eigene Urheberschaft zu bestimmen. Er arbeitete (auch dank der Firma V. Nekvasil) mit mehreren bedeutenden Architekten zusammen – mit Jan Kotěra, Bedřich Bendelmayer, Osvald Polívka, Josef Gočár, Otakar Novotný, Antonín Mendl oder Leo Lauer mann; er beschäftigte in seiner Firma Jaroslav Gruber, einen der Schüler von Josef Gočár. Man darf auch von Troníček allein als entwerfendem Architekten überlegen. An den vor dem ersten Weltkrieg ausgeführten Bauten erschien sein schöpferischer Beitrag vor allem im geometrischen Jugendstil. Nach dem Krieg zeichnen sich seine Bauten mit puristischer Architektur aus, sie haben zierlose Fassaden und im Gegensatz zu den radikal funktionalistischen Bauten einen massiveren Ausdruck; sie drücken das Solide aus und entbehren nicht der Noblesse. Man findet oft deutliche Fensterbank-, mitunter auch Sturzesimse, die zu den Zeichen des Schaffens der Firma Troníček zählen. Die deutliche Vertikalität wandelte sich schrittweise in die für den Funktionalismus typische betonte Horizontalität um. Man findet auch die historisierenden Ausführungen, die aber in Minderheit sind. Das Schaffen von Troníček lässt sich allgemein als „gemäßigte Moderne“ bezeichnen. Auch wenn es sich um Anteil weiterer Architekten überlegen lässt, die architektonische Mitwirkung von František Troníček ist nicht auszuschließen.

František Troníček war Mitglied verschiedener Fachorganisationen und Interessensvereine, wie z. B. Svato-bor, Vitavan und mehrerer Landsmannvereine. Dieser bedeutende Baumeister und Architekt war am 19. September 1948 gestorben und wurde in dem Familiengrab in Davle (Abb. 35) bestattet.

Abb. 1. František Troníček (1876–1948), Ingenieur, Baumeister, Unternehmer, Architekt, im Alter von sechzig Jahren (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vielleicht 1936, Reprofoto P. Libal, 2016).

Abb. 2. *Album* zum 60. Geburtstag von František Troníček, von der „Beamtenschaft“ seiner Baufirma gewidmet, Umschlag (*sine* 1936, Foto P. Libal, 2016).

Abb. 3. Dedikation der Angestellten der Baufirma František Troníček zu seinem 60. Geburtstag (übernommen aus *sine* 1936, Reprofoto P. Libal, 2016).

Abb. 4. Prag 3-Žižkov, Friedhof Olšany, Sektion 006, Abt. 12a, Grab Nr. 4-0005; Familiengrab Troníček und Horák, Autor: Bildhauer Čestmír Amort (Foto P. Libal, 2014).

Abb. 5. Der erste selbständige Bau von František Troníček – das Familienhaus „Mila“ für seine Verlobte Bohumila Tomasová, damals Nr.-Konskr. 18 in Davle-Sázava, 1906. Das Haus ist nicht mehr vorhanden, es ist bis langweder das Haus noch seine Geschichte nachzusuchen oder zu bestimmen gelungen (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Libal, 2016).

Abb. 6. Das sog. „Jiříčkův baráček“ (Georgs Häuschen) in Davle-Sázava, 1912, damals Nr.-Konskr. 21, von František Troníček für den erstgeborenen Sohn erbaut. Auf dem Grundstück des Hauses wurde wohl später die heutige Villa Troníček (s. Abb. 7) erbaut (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Libal, 2016).

Abb. 7. Davle-Sázava Nr.-Konskr. 21, Villa Troníček, heute Kindergarten (Foto P. Libal, 2016).

Abb. 8. Jilové u Prahy (Eule, Bez. Prag-West), Nr.-Konskr. 23, Ring Masarykovo náměstí. Fassade der ehemaligen Bürgerlichen Sparkasse am Ring mit der Fassade aus dem Jahr 1929 (Foto P. Libal, 2016).

Abb. 9. František Troníček, 1918, Entwurf des Wohnhauses für Marie Troníčková in Senohraby, Grundstück Parz.-Nr. 415/1, Nr.-Konskr. 109 (Bauarchiv der Gemeinde Senohraby, Reprofoto P. Libal, 2015).

Abb. 10. Abdruck des Firmenstempels František Troníček, Vladislavova 13 (heute Nr.-Konskr. 76/II, Vladislavova 15), Prag-Neustadt 1927 (Pläne der Sokolturnhalle, Jilové u Prahy /Eule, Bez. Prag-West/, SOKA Praha-západ BS Vršovice, Reprofoto P. Libal, 2020).

Abb. 11A, B. Prag 1-Josefstadt, Nr.-Konskr. 39/V, Maiselova 17; Mietshaus, 1910–1912 im geometrischen Jugendstil, František Troníček mit Josef Čácha (Foto P. Libal, 2020).

Abb. 12. Prag 1-Josefstadt, Nr.-Konskr. 11/V, Elišky Krásnohorské 4; Spätjugendstilmietshaus, 1913, auch Mitarbeit Troníček-Čácha (Foto P. Libal, 2020).

- Abb. 13.** Prag 4-Podolí, Nr.-Konskr. 158/XV, Podolské nábřeží 16, Podolská 33. Haus mit Elementen des Purismus, 1914, in der damaligen Fričova G., Archivfoto (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 14.** Prag 1-Altstadt, Nr.-Konskr. 123/I, Bilkova 5; Aufschrift an der Seitenfassade des Hauses, eines Teils des spätkubistischen Lehrerhäuserblocks nach Entwurf von Otakar Novotný, von Troniček 1921 erbaut (Foto P. Líbal, 2015).
- Abb. 15.** Prag 6-Bubeneč, Nr.-Konskr. 458-462/XIX, Eliášova 33, 35, 37, 39, Dr. Zikmunda Wintra 14, 16. František Troniček 1920: Entwurf der Fassaden der Mietshäuser der *Wohnbaugenossenschaft der Beamten-schaft im Bereich des Post- und Telegraphenministeriums in Prag*, erbaut 1920–1921 (Bauarchiv des Stadtteils Prag 6, Reprofoto P. Líbal, 2020).
- Abb. 16.** Prag 2-Neustadt, Nr.-Konskr. 294/II, Na Hrobci 5, Podskalská 2, Na Výtoni 1. Wohnhaus der Firma Müller & Kapsa Plzeň A. G. unter Einfluss des Kubismus an der Ecke der Gassen in Podskalí (Podskalí), 1922 (Foto P. Líbal, 2020).
- Abb. 17.** Prag 7-Bubeneč, Nr.-Konskr. 122/XIX, Čechova 6. Mietshaus vom puristischen Charakter mit romatisierenden Tendenzen, 1926 (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 18.** Prag 2-Vinohrady (Königliche Weinberge), Nr.-Konskr. 1/XII, Jugoslávská 9. František Troniček, Entwurf der Gestaltung der Apothekenfront unter Verwendung der ionischen Pilaster und des Lagerneubaus im Hof, 1926 (Bauarchiv des Stadtteils Prag 2, scanned 2020).
- Abb. 19.** Prag 6-Bubeneč, Nr.-Konskr. 786/XIX, Čs. armády 20. Puristisches Mietshaus, 1928 (Foto P. Líbal, 2020).
- Abb. 20.** Prag 2-Neustadt, Nr.-Konskr. 699/II, Vodičkova 28, 30. Palast U Nováků, Osvald Polívka. Der Turm wurde im Rahmen der 2. Baustappe des Kaufhauses unter Leitung von František Troniček aufgebaut, 1927–1929 (Foto P. Líbal, 2019).
- Abb. 21.** Prag 6-Dejvice, Nr.-Konskr. 1072/XIX, Kadeřávkovská 13. František Troniček, Fassadenplan für die Villa, 1929, die später der Komiker Vlasta Burian gekauft hat (Bauarchiv des Stadtteils Prag 6, Reprofoto P. Líbal, 2020).
- Abb. 22.** Prag 1-Neustadt, Nr.-Konskr. 644/II, Štěpánská (Stephansgasse) 35. Gebäude des Französischen Instituts, im Geiste des Purismus von František Troniček und Hugo Vraný entworfen, 1929 (Foto P. Líbal, 2020).
- Abb. 23.** Prag 6-Bubeneč, Nr.-Konskr. 688/XIX, Uralská 5. Puristisches Mietshaus, 1931 (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 24.** Prag 7-Holešovice, Nr.-Konskr. 1230/VII, Veverkova 7, Vinařská 2. Puristisches Eckhaus, 1933 (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 25.** Prag 7-Bubeneč, Nr.-Konskr. 953, 73/XIX, Oveňská 23, 25. Fassade mit Habkreisbalkonen und Bandfenstern am Paar von drei, von der Firma Troniček in den Jahren 1932–1934 erbauten funktionalistischen Mietshäusern (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 26.** Prag 2-Vinohrady, Nr.-Konskr. 475/XII, Mikovcova 7. Puristisches Haus, 1935 (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 27.** Prag 2-Vinohrady, Nr.-Konskr. 475/XII, Mikovcova 7. František Troniček, 1935, Pläne der Straßen- und Hoffassade (Bauarchiv des Stadtteils Prag 2, scanned 2020).
- Abb. 28.** Prag 6-Dejvice, Nr.-Konskr. 1947/XIX, České Družiny 19. Familienhaus für Prof. Rudolf Kukač, Entwurf Antonín Mendl, Ausführung Firma Troniček 1935–1936 (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 29.** Prag 7-Bubeneč, Nr.-Konskr. 79/XIX, Oveňská 35. Funktionalistisches, für Frau Růžena Pallierová entworfenes Mietshaus, 1935–1936, von Jaroslav Gruber und František Troniček (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 30.** Prag 1-Kleinseite, Nr.-Konskr. 591/III, Vlašská (Welschspitalsgasse) 13. Mietshaus mit Läden im Parterre, mit purisierender Fassade und Pfannendach, 1938–1939, das in seinem Ausdruck auf die umgebende historische Bebauung Rücksicht nimmt (Foto P. Líbal, 2020).
- Abb. 31.** Prag 1-Neustadt, Nr.-Konskr. 2053/II, Vladislavova (Judengarten) 22, Purkyňova 9. Funktionalistisches Haus, 1939–1941, heute Sitz des Theaters Divadlo Františka Tronička (Foto P. Líbal, 2020).
- Abb. 32.** Jaroslav Gruber (1905–1959), Schüler von Josef Gočár, Hofarchitekt des Baubüros František Troniček (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 33.** Prag 7-Bubeneč, Nr.-Konskr. 104/XIX, Oveňská 37. Firmenschild der Fa. Ing. František Troniček am Gerüst der Baustelle des Hauses (Detail der Abb. 34).
- Abb. 34.** Prag 7-Bubeneč, Nr.-Konskr. 104/XIX, Oveňská 37. Fräulein Wonásková's Haus im Bau mit dem Firmenschild der Firma Ing. František Troniček (übernommen aus *sine* 1936, unbekannter Fotograf, vor 1936, Reprofoto P. Líbal, 2016).
- Abb. 35.** Davle, Friedhof; Grab der Familie Troniček, Nr. 749–750 (Foto P. Líbal, 2016).

Übersetzung von Jindřich Noll